Szakszervezeti tagsági dijak és egyéb járulékok:

I. tagdijosztály havi 200 forint összjövedelemig havi 1.50 forint.

II. tagdijosztály havi 300 forint összjövedelemig havi 3.— forint.

III. tagdijosztály havi 400 forint összjövedelemig havi 4.— forint.

IV. tagdijosztály havi 500 forint összjövedelemig havi 6.— forint.

V. tagdijosztály havi 600 forint összjövedelemig havi 8.— forint.

VI. tagdijosztály havi 800 forint összjövedelemig havi 12.— forint.

VII. tagdijosztály havi 1000 forint összjövedelemig havi 20.— forint.

VIII. tagdijosztály havi 1200 forint összjövedelemig havi 25.— forint.

IX. tagdijosztály havi 1500 forint összjövedelemig havi 30.— forint.

X. tagdijosztály havi 1500 forinton felül havi 40.— forint.

Beiratási díj 1.50 forint.

Munkanélküliek és havi 101 forinton aluli nyugdijasok járuléka havi —.80 fillér.

Tagsági könyv ára (végleges) 1.50 forint.

Tagdij szempontjából mindennemü mellékjárandóság is számit, a családi pótlék kivételével.

A népjóléti miniszter a 10.480/1945. M. E. illetőleg a 2.370/1946. M. E. számu rendelet alapján a szeghalmi Szentháromság cimü gyógyszertár jogositványát **Polgár Károlynak** visszaadta, továbbá a 2.370/1947. M. E. számu rendelet alapján — a 190.360/1946. sz. határozatának hatályon kivül helyezése mellett — a budapesti Humanitas cimü gyógyszertár jogositványát **Czukor Gyuláné sz. Klein Heddának** engedélyezte. (163.745/1947. N. M. szám.)

Gyógyszertár-átruházások. A népjóléti miniszter a kiszombori **Isteni Gondviselés** cimü gyógyszertár személyes üzleti jogositványát 161.511/1947. számu rendeletével Hofbauer Andor teljesjogu gyógyszerészről **Háznagy Andrásné dr. sz. Romvári Olga** teljesjogu gyógyszerészre; az isaszegi **Angyal** cimü gyógyszertár személyes üzleti jogositványát 106.512/1947 számu rendeletével özv. Pesthy Mihályné teljesjogu gyógyszerészről **Barabás Gézáné dr.** teljesjogu gyógyszerészre; a budapesti **Szent Gellért** cimü gyógyszertár személyes üzleti jogositványát 161.575/1947. számu rendeletével Magyary Kossa Gusztáv teljesjogu gyógyszerészről **Magyari Kossa József** teljesjogu gyógyszerészre; az abonyi **Megváltó** cimü gyógyszertár személyes üzleti jogositványát 161.892/1947. számu rendeletével Csemiczky Frigyes teljesjogu gyógyszerészről **Csemiczky Tihamér** teljesjogu gyógyszerészre; az ókécskei **Magyar Korona** cimü gyógyszertár személyes üzleti jogositványát 161.968/1947 számu rendeletével Molnár Miklós teljesjogu gyógyszerészről **Molnár Lujza** teljesjogu gyógyszerészre ruházta át.

Lemondás. Székely Jenő kartársunk levelet intézett a Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság főtitkárához, melyben kéri, hogy tekintsenek el tervbevett vezetőségi jelölésétől.

Készüljünk május elsejére. Hogyan vonuljunk fel? Hogyan valósitsuk meg lapunk e számában felvetett tervünket? Ki kiván aktiv rész vállalni e terv keresztülvitelében? Ki mivel járul hozzá? Ki ad teherautót? Ki juttat épitési anyagot? Ki szállit gyógyszereket? Ki fest plakátokat? Szerkesztőségünk minden ötletet, felajánlást átvesz, megvitat, továbbit. (Tel.: 422—140 és 162—856.) Mindenki vegyen részt a felvonuláson, aki hittel dolgozik a demokrácia kiépitésén.

Értesülésünk szerint a gyógyszerészek szövetkezete rövidesen megalakul. Erről a nagyfontosságu és kartársainkat érdeklő kérdésről, legközelebb részletes tájékoztatást adunk.

Szerkesztői üzenetek

Dixi Theofil: Aláirás nélküli és költött nevek alá. irói levelükkel ne fáradozzanak. A demokrácia egyik fő jellemvonása a nyilt kiállás.

Szabolcs megyében haszonélvezetben lévő **gyógyszertár** eladó. Cim a kiadóhivatalban.

„Jóvátétel"-jeligére. Dunántuli falusi gyógyszertár k. p. ellenében átadó Leveleket szerkesztőség továbbit.

Állástalan gyógyszerész neje mindenféle kézimunkát, filé stb. elvállal. Cim: Nagy Károlyné, Gizella-ut 14, földszint 6.

---

a gyógyszerész

Megjelenik havonta kétszer.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VII., Akácfa-u 45. I. 2.
Telefon: 422—140
Hivatalos órák: d. u. 4—6-ig.

Felelős szerkesztő: HARANGI SÁNDOR. Telefon: 344—311.
Felelős kiadó: SOMOGYI SÁNDOR. Telefon: 135—846.
Szerkesztik: MÁRKUS DEZSŐ. Telefon: 422—140. SZÉKELY JENŐ. Telefon: 162—856.
Laptulajdonos: a M. M. Sz. Szakszervezet Gyógyszerész Szakosztálya.
Hoffmann József nyomdája, VII., Kazinczy-u. 5.

II. ÉVFOLYAM BUDAPEST, 1947. ÁPRILIS 30 8. SZÁM

a gyógyszerész

A MAGYAR MAGÁNALKALMAZOTTAK SZABAD SZAKSZERVEZETE
GYÓGYSZERÉSZ SZAKOSZTÁLYÁNAK HIVATALOS LAPJA

Május egy

Irta: Örkény István

ÜNNEPEK sorfala közt lépdelünk, megannyi császár a gárdatisztjei között, magunk is elfogódott szivvel és ünneplőben és frissen borotválva. Egyre több és több az ünnep; a család, az egyház és az ország, a háboruk és a békék, gyásznapok és évfordulók sorjában festik át vörösre a naptár egy-egy rubrikáját. Csak azt nem tudni, meddig birjuk ezt mi magunk, hittel, tüdővel, rendhagyó szivmüködéssel — mi magunk, az ünneplők, a közemberek? Mi az hát, ami valóban ünnep, ami felráz, megrendit rügyező reménységgel és elandalit édesbus hagyománnyal, merengő emlékezéssel . . . . Mi az, ami valóban ünnep, és kinek?

A karácsony, ugy-e, az mindenkinek. S a március idusa annak, akiben még el nem fonynyadt az ifjuság. Amaz a gyermekkorból int át, angyalhajjal és aranyfüsttel, ahhoz a gyermekhez, aki ma is él és mindannyiunkban él. Emez a márciusi, az ifjuságból szól, a „ronthatatlan ifjuságból". Ha csak ezt hallom: Hi a haza — vagy ezt a lázasan lobogót: Esküszünk! Azonnyomban huszonegy évesnek érzem magam. Annyi volt Vasvári is, mikor rátette kezét a Landererék sajtójára, és kimondotta, végrevalahára és először magyar nyelven: „A nép nevében lefoglaljuk". Petőfi már több volt, „öregebb": huszonötéves. És egy évvel később mind a kettő halott.

*

DE AMIG csak élek és amig csak eszmélek: március tizenötödikén én sem beszek több soha. Valaki mondhatja: kamaszlobogás. Csak mondja bátran. E szót, hogy kamasz, mindig tisztelettel irom le. Nem tagadom, hogy a kancsal vágyak és a pattanások kora, de állitom, hogy a tiszta jószándéké és a hősiességé. Egyszóval: a márciusé. Az, mi első szóra százezer honvédet tudott mozgósitani. Az uniformisuk hiányzott; ez a lobogás nem.

És most, hogy ránkvirrad a május elseje, ugy érzem, hogy ebben nincs semmi gyermeki láz és semmi kamaszvirtus. Ez valami más. Könny nem szökik szemünkbe, bordáink között a szív ki nem hágy. Nem a lélek és az érzelem, hanem az értelem napja ez, a görög „nusz"-é, mely a világot kormányozni hivatott. A felnőttek napja ez, — azé a felnőtté, aki már a gyermekben és a sihederben is él. Azé, aki nemcsak felfedezni, de megérteni is képes egy olyan sokrétü és bonyolult szót, mint szolidaritás.

Mondom, az értelem napja. Nem volt mindig az s nem marad mindig az; volt ugy, hogy torlaszokat rögtönöztek e napon és ropogtak a sortüzek — s e száraz roppanás nem az értelem hangja. De ez a május elseje, ma és Magyarországon mégis az övé.

*

EGY HEGYCSUSZAMLÁS után vagyunk. Nemcsak az ostromra és nem is csak a földosztásra gondolok, hanem mindarra együtt, amiben a mai ország különbözik a tiz év előttitől. A változás valóban geológiai; megváltozott az ország rétegződése, az atmoszférája, s még a földrajzi fekvése is, mert megváltoztak a termelés föltételei. Ezt nem elég tudomásul venni, még az sem elég, ha „levonva a következményeket", a magyar értelmiség belép egy pártba — vagy nem lép be, vagy egy másikba lép. Az értelmiség a nemzet tudata, s hogyne változnék a tudat, ha megváltozott maga a nemzet is. Egy vak mégiscsak máskép látja a világot, mihelyt leválasztották szeméről a hályogot s lát. A költő, e korszak krónikása nem ezt panaszolja-e hiressé lett versében, hogy ez mind, ami

volt és van: nem volt elég? Hiszen csakugyan nem volt elég, „és nem volt hazának elég — hogy kitekintve vonatodból — elgondoltad az anatókról: mást érdemelne ez a nép. — És nem volt hazának elég, — a három szin, ha rád se hagyták, — hogy egykor jelkép volt: szabadság — egyenlőség, testvériség!" És ma, két esztendővel a vers után, épp oly kevéssé elég.

S ez mind az értelem terhe, az ő kinja, az ő felelőssége. Nemcsak felfedezni, nemcsak szajkózni, de befogadni és szervesen egyesülni azzal, ami uj; ez még ma is az értelmiség egy részének hátraléka, de egyuttal ez a fejlődés törvényszerü vonala is: a geológiai után a biológiai változás. Aki tegnap még nem hitte, ma már megérti, hogy gyökeresen megváltozott az egyén helyzete az országban, és az ország helyzete a nagyvilágban. Nincs külön és „egyéni sors", amiuthogy magyar sors sincs; létünk tarack-gyökerei átnyulnak a barázdák alatt, át a határokon is. Nem a vezércikkekből, hanem a körülmények kényszerítő erejéből kellett megtanulnunk, hogy valójában mi is a mi történelmi szerepünk; s mi, akik szolidárisak tudtunk lenni a leghitványabb emberi misztikával, végre szolidaritást kezdünk vállalni önmagunkkal: a munkánkkal. Magyarnak lenni valóban és végre „közös sors", minden dolgozóé, magyaré, norvégé és kinaié. Aki idáig eljutott, nagyon messzire jutott. Övé a jelen és a jövő, és övé az ünnep, a május elseje. Az értelem ünnepe, ugy-e hogy igaz? S mert igaz, ünnepeljük e napon az értelmet, az igazi és tiszta értelmet, a „nuszt". Övé a dicsőség.

Gondolatok a Ph. H. V. megjelenésével kapcsolatban

A gyógyszerészi kar bizonyosan nagy érdeklődéssel fogadja mindazokat a hireket, melyek az V. Magyar gyógyszerkönyv megjelenéséről szólnak. De örömmel fogadja azt a tervet is, hogy a gyógyszerkönyv tervezetét, még annak végleges elfogadása előtt nyilvánosságra hozzák, hogy ahhoz mindenki hozzászólhasson. Nekünk gyakorlatban, álló gyógyszerészeknek, a gyógyszerkönyv mindennapi hü társunk és alig mulik el egy nap is, hogy kezünkbe ne vennénk, hogy megnézzük mit is szól szól valamely kérdéshez a pharmacopoea. Igy mi látjuk a legjobban, hogy a szerkeszetők által elgondolt és kipróbált szerek és módszerek, hogyan válnak be a gyakorlatban.

Az uj gyógyszerkönyvtől elvárjuk azt, hogy korszerü és praktikus legyen. Korszerüség alatt nem csak azt értem, hogy fel legyenek véve és ezzel tartásuk minden gyógyszertár részére kötelező legyen, az uj, a IV. gyógyszerkönyv megjelenése óta forgalomba került, és ma már nélkülözhetetlen gyógyszerek, mint pl. p. a. benzolsulfamid, —sulfathiazol és —sulfapyridin, vagy pedig a penicillin, mert már ma is aligha lesz az országban található olyan gyógyszertár, ahol ezeket ne tartanák, feltéve, ha be tudják szerezni. Ezeknél a szereknél a vegyvizsgálati eljárások felvétele volna ránk nézve uj és fontos.

Ellenben szükségesnek látszik a gyógyszerkönyv nagyobb méretü kibővitése, tekintettel arra is, hogy a kisebb gyógyszertárak, valamint a felállitandó uj gyógyszertárak nem rendelkeznek megfelelő szakkönyvekkel és sokszor bármennyire szeretnék is, nem képesek azokat beszerezni, mert ezt az anyagi megterhelést nem tudják elviselni. Igy tehát szükséges volna több szernek, főként azoknak felvétele, melyeket a gyógyszerész maga állithat elő. Hogy azonban ezáltal a gyógyszertárak ne legyenek tulterhelve oly szerek kötelező tartásával, melyek egyes helyeken egyáltalán nem használatosak, ajánlatos volna a gyógyszerkönyvbe felvett szerek két csoportba való osztása. Az egyik csoportba tartoznának azok a szerek, melyek tartása az ország valamennyi gyógyszertára részére kötelező, a másikba viszont azok, amelyek, amennyiben szükségesek volnának valahol, a gyógyszerkönyvben felvett minőségben tartandók, vagy az ott megadott előirás szerint készitendők. Ezeket fakultativ szereknek is nevezhetnénk. E két csoportot nem is kellene külön csoportositva felsorolni, már csak azért sem, nehogy azt a látszatot keltse a külön csoportba való sorolás, hogy a fakultativ szerekre vonatkozó előirásokat kevésbbé szigoruan kell betartani, hanem a többivel együtt kellene őket felsorolni, csupán a főcim utáni jelzéssel (pl. F.) megjelölni.

Továbbá szükségesnek látszik több ezer szer előállitási eljárásának módositása, korszerüsitése. Mert ha az előállitás tulkomplikált, ugy sokan a szert készen veszik meg valamely nagykereskedőtől, vagy előállitó cégtől, vagy pedig megváltoztatják az előállitási módot és aszerint készitik el az illető szert, ami azonban nem mindig a legszerencsésebb megoldás. Vegyük például az aqua aromaticákat. Bár nem tudom, hogy az uj gyógyszerkönyvbe fel lesznek-e véve, mert használatuk az utóbbi időben nagyon csökkent, de mint tudjuk némely helyen még ma is eléggé használják, sőt mint izesitők, némely szernél (Tinct. ferri pomati) szükségesek. Tudtommal a célnak teljesen megfelelő készitményt állithatunk elő a következő módon, amely külföldön néhol hivatalos is: 10—20 csepp illóolajat eldörzsölünk 50 gr. Talcummal és ezt enyhén meleg vizzel (cca 40 C.) elegyitjük. Üvegbe öntve, többször felrázva néhány nap mulva papiroson megszürjük. Az eljárás egyszerü és ami a fő, mindenki maga készitheti el a megfelelő minőségü szert, mert célunk legyen az is, hogy amit csak lehet, készitsünk saját laboratóriumunkban és ne adjunk át még többet másoknak, akik már ugyis tulsokat vettek el tőlünk. Üdvös volna egy oly értelmü rendelkezés is, hogy bizonyos, névszerint felsorolandó szereket, amelyek saját laboratóriumunkban előállithatók és amelyeknek készitéséhez minden gyógyszerésznek meg van a kellő szakképzettsége, minden gyógyszertár maga köteles elkészitení. Ezeknek a szereknek forgalomba hozatalát a nagykereskedők vagy más előállitó cégek által ellenőrzés mellett el kellene tiltani. Ez több munkát jelentene a gyógyszertárak részére, de több hasznot is hozna és elérnénk vele azt, hogy megakadályoznánk, hogy egy már elveszőben lévő munkaterületünk teljesen elvesszen. Biztosan lesznek olyan gyógyszerészek is, akiket igy rá lehet kényszeriteni a laboratóriumukban való munkálkodásra, ezt a munkát megszeretve sok olyan szert is elő fognak állitani, melyre a rendelkezés nem is kényszeriti őket. Ide fognak tartozni elsősorban a kézieladási cikkek, melyek helyett ma meggondolatlanul és érdekeinkkel teljesen ellentétben, gyári készitményeket adunk el. Ezzel pedig csak nyerne nem csak az egyes gyógyszerész, hanem az egész szakma is. Sokan csak kényelemszeretetből rendelik meg a legegyszerübb galenikus készitményeket is, másoknak viszont oly sok dolguk van, hogy nem érnek rá maguk elkészitení ezeket a szereket. Ez a rendelet más okokkal együtt hozzájárulna talán ahhoz is, hogy néhány munkanélküli kartárs elhelyezkedhetne.

Több gyógyszerkönyvi előirás módositásra szorul. Pl. a Liquor ferri albuminatumé is. Jól tudjuk azt, hogy a mostani előirás szerint készült liquor bizonyos idő mulva felfordul, gelatinálódik. Ezért a legtöbben vagy készen rendelik, vagy Solvosicummal készitik. Kételkedem abban, hogy a készen rendelt Liqu. ferri alb., amely még hosszabb állás után sem gelatinálódik, pontosan a gyógyszerkönyv előirása szerint készült. Ha pedig nem ugy készült és csak más előirással kapunk jó készitményt, ugy a gyógyszerkönyv előirását meg kell változtatni. Tapasztalatom szerint igen jó készitményt kapunk nem tul régi ferr. alb. solubile pulvisból, ha a készitmény alkohol tartalmát kb. 10 százalékra emeljük. Azonkivül jobban és erősebben kellene izesiteni is. Egy másik vasas folyadék készithető Ferr. oxydatum saccharatumból is, mely külföldön nem egészen helyesen Tinct. ferri aromatica néven ismeretes. Ezt, jól izesitve, a vérszegények igen szivesen fogyasztják és az orvosok előszeretettel irják.

Tudjuk azt, hogy ma a kozmetikában a puderek készitéséhez már alig használnak keményitőt, sőt még gyermekhintőporokhoz sem. Ennek többek között az az oka, hogy a keményitő sok bakteriumnak tápanyagul szolgál. Ezért is át kellene térni arra, hogy a Pasta zinci oxydatit és Lassarit amylum helyett talcummal készitsük.

Sokszor tapasztaljuk azt, hogy ha az orvos a Tinct. chinae comp.-t Tinct. amara val vagy Sol. arsenic. Fowlerivel irja, az elkészitett gyógyszer zavaros, sőt a vény ismétlésekor látjuk, hogy a kisapódott anyagok az üveg falára és aljára rakódtak, vagyis a gyógyszer hatóereje csökkent. Ez a zavarodás néhány csepp higitott sósav hozzáadására feloldódik. Igy meg van a módunk rá, hogy ezt a hibát is már előre kiküszöböljük, de ehhez is szükséges a Tinct. chinae comp. mostani előirásának módositása és pedig ugy, hogy a festvény készitésekor a szeszel együtt a drogokra öntünk 0.5—1 % higitott sósavat. A nagy viztartalmu szerekkel

Májusi kivonulásunk

Szakszervezetünk Gyógyszerész-Szakosztálya és mindenki, ki gyógyszertárakban velünk együtt dolgozik, lehetőleg teljes számban részt vesz, felvonul a felszabadulás utáni harmadik május elseje méltó megünneplésére. Minden egyes szakszervezeti tagunknak éreznie kell, hogy ez a harmadik május elseje uj fejezetet nyit épülő népi demokráciánk életében. Tőlünk függ: a munkásság szervezett kiállásán, megdönthetetlen egységén és erején mulik az elkövetkező évtizedek szociális berendezése. Legyünk ott valamennyien!

Május elsején reggel nyolc órakor találkozunk az Eötvös-utca 25-a, a Szakszervezet háza előtt, hogy a mi csoportunk is belemeneteljen abba a felvonulásba, mely hittel és lelkesedéssel köszönti

a harmadik szabad májust.

való keveréskor a tinct. chinae comp.-ból kicsapódó anyagok már a készítéskor valószínüleg a sósavval egyesülnek és a vizes szirupos keverékekben oldatban maradnak.

Az uj gyógyszerkönyv megjelenése uj egyesitett gyógyszerárszabás kiadását teszi majd szükségessé, ha ugyan nem fog ez már előbb is megjelenni. Ideje volna ezt is modernebbé és praktikusabbá tenni. A taxarendelet általános és többi szabályaival most nem akarok foglalkozni, csak néhány praktikus módositásra szeretnék rámutatni, amelyek főként a kisebb gyógyszertárak taksálási munkáját könnyitené meg és oly előnyt adna nekik, amiket a gyorstaksák, vagy a magukkészitett táblázatok nyujtanak.

A taksálási munkát igen megkönnyitené és ezért célszerü lenne az, ha a munkadijak nem az árszabásban széthuzva a gyógyszerárak után volnának besorolva, hanem ha a szöveg egészen rövidre volna fogva és táblázatok felhasználásával a felső födél belső oldalán és az ezzel szemben lévő oldalon találnának elhelyezést. Viszont az üveg- és kötszer árak a hátsó födél belső oldalán és az ezzel szemben lévő oldalon lehetnek. Itt is felhasználhatnánk a gyorstaksákból már ismert táblázatokat. Végül, a gyógyszerárakat tartalmazó lapok külső szélét ki kellene vágni és ábc-vel ellátni.

Tudom, hogy e néhány sorom nem számithat tökéletességre, de talán tartalmaz néhány olyan ideát, amit fel lehet használni és mindannyiunk hasznára forditani.

RÓTH GYULA
Makó.

A jolsvai Orvosszázad temetése

„A GYÓGYSZERÉSZ" 1946 okóber 30-i számában hirt adtunk arról a szörnyü náci tömeggyilkosságról, amelyet a pusztavámi volksbundisták végeztek, 212 orvos, gyógyszerész, mérnök bajtársunkon. Ugyanakkor közöltük a tömegsir lakóinak hiányos névsorát is.

Hosszu hivatalos tárgyalások után, f. hó 13-án, vasárnap, kisértük el mártir bajtársainkat utolsó utjukra. A rákoskereszturi izr. temető hősi parcellája 11 órára benépesült. A gyönyörü tavaszi napsütés, enyhén melegiti dermedt tagjainkat. Hosszu sorokban tódul a vidék és a főváros népe, részvétük kifejezésére. Koszoru erdők, szerény virágcsokrok boritják az előre elhelyezett 211 koporsót.

Fekete katafalk a jelképes koporsó, ekörül tömörülnek a gyászszertartás résztvevői. Magas papi emelvényen, dr. Katona József budapesti főrabbi kezdi el beszédét:

„Amikor e sir lakói, hivatásuk teljesitése előtt munkába indultak, igy fohászkodtak: Uram engedd meg, hogy embertársaimban ne lássam a jót vagy rosszat, az ártatlant, vagy gonoszt, a barátot vagy ellenséget, hanem add, hogy az EMBERBEN CSAK IS AZ EMBERT LÁTHASSAM. Ezeknek kellett ily embertelen módon elpusztulni."

Dr. Benedek László ig. főorvos, a Zsidó hitközség nevében, dr. Csürös Zoltán müegyetemi Rektor, a József Nádor Egyetem nevében bucsuzott kartársaitól:

„A fehér ember méltóságát meghazudtolva, gyilkolták le a futószalagon gyártott, uniformizált gyilkosok a tudomány embereit, kik az Alma Materben tettek fogadalmat arra, hogy hivatásukat hüen fogják teljesiteni és ennek a fogadalomnak maradék nélkül eleget is tettek. Ami Pusztavámon történt, örök szégyene marad a civilizált emberiségnek. Minden erőnkkel azon leszünk, hogy ilyen borzalmak soha többé ne történhessenek meg."

A Pázmány Péter Tudomány Egyetem nevében Dékánja, dr. Eckhardt Ferenc bucsuzott:

„Ami feladatunk ugy nevelni az ifjuságot, hogy ne faj, vagy felekezet szerint osztályozza embertársait, hanem az ö r ö k h u m a n u m törvényeit követve, egyformán tisztelje és szeresse minden felebarátját. Hiszem, hogy ezen feladatunkat maradéktalanul fogjuk teljesiteni."

Dr. Merényi Gusztáv orvos-vezérőrnagy a kormány és honvédség nevében, dr. Bán Imre az orvos szakszervezet, Vámos Gyula a Gyógyszerész Egyesület és Testület, Lovászy Mihály a mérnök szakszervezet, dr. Szántó Endre a Magyar Kommunista Párt és O. T. I. orvosi tanács, Boros István a gyöngyösi M. U. Sz. szervezet, Marlos István a Zsidó Főiskolai hallgatók, Kádár László az országos M. U. Sz. szervezet, egy bajtárs a miskolci társadalom nevében vett utolsó bucsut a bajtársaktól.

Megrázó jelenet következett, amikor dr. Csaba József hevesi orvos, volt századparancsnokhelyettes, sorakoztatta utoljára a századát.

„Én vagyok Csaba doktor. Vigyázz! és könnyet fakasztó, szivből jövő, utolsó bucsut vett nagyon szeretett bajtársaitól. Amikor „pihenj"-t vezényelt, ezt a sok ezer hozzátartozó kitörő zokogása kisérte. Márkus Dezső a Szoc. Dem. Párt, a Szakszervezet és a pár megmenekült bajtárs nevében bucsuzott:

„Mint élő lelkiismeret állok előttetek, — kezdte — két hivatás jut számomra osztályrészül. Az egyik a bünösök megbüntetése, a másik a félre nevelt magyar társadalom átnevelése."

Az utolsó szónok dr. Morgenstern Benő lelkészszázados volt.

A gyászbeszédek elhangzása után a honvéd diszszázad, rendőrszakasz, munkaszolgálatos bajtársak kivonult alakulatai tisztelegtek mártirjaink előtt.

Majd megindult a szomoru menet a hősi parcella 25 méteres sirgödréhez, hogy elhantolják a huszadik század legelső, szégyenteljes tömeggyilkolás áldozatait, végleges örök nyugvóhelyükön.

A rengeteg koszoru közül feljegyeztük: a Gyógyszerész Szakszervezet, az Országos Gyógyszerész Egyesület, a Budapesti Gyógyszerész Testület és a megmenekült bajtársak gyönyörü élővirág koszoruit.

A 320/19 és a jolsvai orvosszázad mártirjai emlékének ápolására megalakult „A PUSZTAVÁMI KÖR", amelyről bővebbet az érdekeltek, hirlapi közlés utján később szereznek. (M.)

A felszabadulás után a szakszervezetek legszociálisabb vivmánya: az osztatlan munkaidő. A harmadik szabad május elsején álljunk ki érte! Nem lesz egyetlen munkástestvérünk, ki mellénk ne állna.

A szakszervezet életéből

— Kovács János vasmunkás beleszól —

A szakszervezeti tagság kötelező. De hogy milyen hatalmas erő a munkásság szakszervezetekbe tömörülése, azt csak a felszabadulás óta tudjuk és látjuk világosan. Jogokat vivtunk ki és ma már az egyik legfőbb feladatunk, hogy szerzett jogainkból soha semmit elalkudni ne engedjünk. De résen is kell lennünk, nehogy a mult jólismert és jól bevált eszközeivel megbontsák sorainkat, jogainkat és elgáncsolják követeléseinket.

Sohasem álltattuk magunkat abban a hitben, hogy az egyre inkább öntudatra ébredő nyerészkedési szándék sokáig tétlenül fogja nézni szervezett kiállásunkat. Különösen ügyelnünk kell erre egy olyan szakmában, hol a munkás és a munkaadó „azonos képesitésü". Pillanatnyilag tehát az egyik lenn van, a másik fönn. De a munkásnak is az a legfőbb törekvése, hogy egyszer ő maga is munkaadó lehessen. És minél közelebb érzi magát ennek a vágyának beteljesüléséhez, annál gyakrabban kihagy szociális érzéke. Eleinte talán maga sem veszi észre, tudatosan nem is akarja és mégis szinte ösztönösen a saját jövőjét épitgeti. Egyszerre csak ott tart, hogy nem mer teljes meggyőződéssel tiltakozni különböző munkaadói tervek ellen. Arra kell közben gondolnia: vajjon jó lesz-e neki, ha, ahogyan hiszi, nemsokára ő is közéjük fog tartozni?

Mire ráeszmélünk, már ki is kezdték, sulyos sebet ejtettek szakszervezeti életünk szociális jogfolytonosságán.

Figyeljük csak meg, hogy az egész vonalon felsorakoznak ellenünk. Ez először csak látszólagos apróságokban nyilatkozik meg. Kiforditják és meghamisitják a kollektiv szerződés eredeti rendelkezéseit. A fő, hogy ne kerüljön pénzbe az ügyeletes szolgálat.

Azután hirtelen előbukkan a már többszörösen letárgyalt és véglegesen elintézett zárórakérdés. Váratlanul azt halljuk, hogy a május elsejével ujra életbelépő, 8—4 óráig tartó üzemidőnek igen komoly és sulyos akadálya van. Azt mondják: pénzünk stabilizálódott, gazdasági életünk vérkeringése szabályosan működik. Vissza kell térnünk a régi békeállapotra. Elérkezett az ideje, hogy a gyógyszertárak ujra reggel nyolckor nyissanak és este hétkor zárjanak.

Álljunk meg itt egy percre. Ha ma valaki elérkezettnek látja az időt a békeállapotoknak megfelelő rendelkezések visszaállitására, az nyilvánvalóan arra is megtalálta a kellő alkalmat, hogy hatalmas ütést mérjen a szakszervezet vivmányaira, végeredményképen tehát a munkásságra. Ez a titkos szándék.

A szakszervezetbe tömörült munkásság az osztatlan nyolcórás munkaidő alapján áll. Hogy ez mit jelent ma, azt az elmult két esztendő vitathatatlanul igazolhatja. Végre odáig jutottunk, hogy munkások lehettünk a munkások között. Szabad volt az esténk. Tudományos, kulturális és szociális vonatkozásban szabadon képezhettük magunkat. Előadások, szinház, egy-egy film. És még családi körünkben is tölthettünk néhány órát.

Közben a gyógyszertárak zavartalanul müködtek. A közegészségügyi vonalon nem történt semmi rendzavarás. És most mégis vissza akarnak térni a „békeállapotokra". Ahogyan ez rendesen történni szokott, most sem egyenesen a B. Gy. T. inditja el ezt a béke-mozgalmat. A B. Gy. T. állja azt a megállapodást, mely a gyógyszertárakat május egytől ujra a 8—4-ig tartó nyilvántartásra kötelezi. De kilép a sorból az OTI és a MABI és nem is kétséges, hogy éppen ugyancsak a hárombetüs gyógyszerészi érdekeltség sugalmazására. Mert a B. Gy. T.-nek mindegy, ők megállapodtak a Szakszervezettel és igazán nagyon sajnálják és ők maguk is belátják, hogy a munkás is ember, de hát lássuk be, hogy ha már az OTI és a MABI . . .

Csak igy történhetett meg az a példátlan eset, hogy szakszervezetünk jogos kivánságait közegészségügyi és főként munkásszempontokkal akarják leszerelni. (Mondom, nem a tulajdonosok, ők akár együtt küzdenének velünk a barrikádokon.)

Közegészségügy. Erre nem nehéz a válasz. Mi, a szakma napszámosai, valamennyien a

HIRDETŐINK SZIVES FIGYELMÉBE! Hirdetési dijaink 1947. január hó 1-től a következők:
A boriték első és utolsó oldalán hasábszélességben 1 mm. 2.50 forint
A boriték belső részén hasábszélességben 1 mm. 2.— forint
A lapban lévő hirdetések hasábszélességben 1 mm. 1.50 forint
Apróhirdetés, legfeljebb 3 sorig 20.— forint.

kzegészségügy szolgálatában állunk. Mindig is mi álltunk a legelső sorban. Azt mondják, hogy a külterületen hatalmas utat kell megtenniök a betegeknek egyik gyógyszertártól a másikig. Ez valóban nagyon elszomorító. De ha így állunk, szaporitsuk a patikákat. Természetesen a legnagyobb óvatossággal. Ne ragaszkodjunk t á g a s h e l y i s é g e k h e z, elégedjünk meg valami szükségmegoldással. A fő, hogy képesitett gyógyszerész, megbizható gyógyszerrel lássa el a betegeket. Ne követeljenek luxuspatikákat, csak a közegészségügy örhelyeit a demokrácia lehetőségeihez mérten. Ez munkásvédelem is, mert csak így akadályozhatjuk meg, hogy az a szerencsétlen jognyertes belebukjék közegészségügyi vállalkozásába.

Addig pedig szaporitsuk az ügyeletes szolgálatot teljesitő gyógyszertárakat. Ennyit a közegészségügyről.

Most jön azonban ennek az egész zárórakérdésnek a legkegyetlenebb része. Amikor velünk, a szakszervezetbe tömörült dolgozó gyógyszerészekkel szembe szegezik az egyetemes munkásság érdekét. Mintha azt mondanák: — na hires szakszervezeti vezetők, most szavaljatok az osztatlan nyolcórás munkaidőről, meg efféle badarságokról. Közismert összeköttetéseinkkel felvonultattuk ellenetek az egész munkásságot.

— Igen, itt vagyunk, álljuk a harcot. De talán ne általánositsunk. Nem beszélgethetünk egyszerre az egész munkássággal . . .

— Itt vagyok Kovács János vasmunkás.

— Örvendek, hogy kiléptél a sorból. Mondd meg nyiltan: mi a panaszod ellenünk?

— Gyógyszert akarunk kapni, ha betegek vagyunk.

— És most nem kaptok?

— Ha éjjel jön a baj, sokat kell vándorolnunk, mig egy patikát találunk.

— Ezen segiteni kell. Mit gondolsz? Szaporitsuk a patikákat? De addig is kettőzzük az éjjeli szolgálatot teljesitő gyógyszertárak számát.

— Mind a kettő erősen megkönnyitené a munkásság gyógyszerhez jutását.

— Vagy azt akarnád inkább, hogy mi, akik a gyógyszertárakban dolgozunk és a felszabadulással végre valahára elértük az osztatlan nyolcórás munkaidőt, napi tizenegy órát álljunk a tára mellett?

— Tiltakozunk, felvonulunk, ha kell, hogy ez meg ne történhessen. Mert az ilyesmit csak el kell kezdeni. Ha ma a ti jogaitokat nyirbálják meg, holnap mi leszünk soron. Csak a munkás védheti meg a munkásság jogait.

— Tudtam, hogy megértjük egymást. Ti ujjáépitettétek a gyárakat, mi a gyógyszertárakat. Nem a gyárosok és a gyógyszertártulajdonosok jártak elől az ujjáépitésben . . .

— Hanem mi, munkások!

— Együtt voltunk és együtt is maradunk. És most mégis titeket lázitanak ellenünk. Azért küldtek ide, hogy pánk piritsatok, megszégyenitsetek bennünket. Hogy még a munkásság érdeke sem elég nekünk ahhoz, hogy lemondjunk, ne ragaszkodjunk csökönyösen az osztatlan munkaidőhöz.

— Ez semmivel sem több, mintha titeket küldtek volna hozzánk ilyen megbizatással.

— Igen ám, csakhogy nálunk ilyenkor, ha már a kötél minden anyagi szála elszakadt, rendszerint a közegészségügyre hivatkoznak. Ebbe azután egész sora belefér a legváltozatosabb megtévesztésnek.

— Hallod-e, elvtárs, én szocialista vagyok és magyarul beszélek. Nekem nem az a fontos, hogy a gyáros betegre keresse magát, hanem, hogy a termelést biztositsuk és ebben a munkás minél jobb életét. A fő, hogy megkapjuk a gyógyszerünket és minél kisebb kerülővel. Az orvos sem jön ki mindig éjjel.

— Ne haragudj, de ez nem tartozik ide.

— Jó, hát akkor maradjunk a közegészségügynél. A fő, hogy ne legyenek bajok. Az a közegészségügy, hogy mi, ti mi dolgozók valamennyien emberi életet élhessünk. Ha nem zártok be négykor, ha nem tesszük le nyolcórai munka után a kalapácsot, hamarosan tudatlan állatokat csinálnak belőlünk. Vagy ti nem éltek pártéletet? Nem olvasol? Nem szereted a zenét? Nem rándulsz ki vagy nem ülsz otthon a családoddal? A közegészségügy szerintem nem egyéb, mint a munkás jólétének biztositása. Vigyázzatok szerzett jogaitokra.

— Köszönöm, köszönjük Kovács János elvtárs. Nem is hiszed, milyen régen készülünk már erre a beszélgetésre. És jó, hogy éppen most találkoztunk össze a harmadik május előtt. Együtt dobban a szivünk és a lábunk. Együtt menetelünk és összeolvadunk a hatalmas tömegben. A Kovács Jánosok és mi. Megyünk előre, a tömeg visz, sodor magával, de mindig előre. Nincs ut visszafelé.

(sz. j.)

Árváltozás

A közegészségügy rendezéséről szóló 1876:XIV. tc. 136. és 167. §-ában illetőleg a 10.140/1945. M. E. sz. rendelet 1. §-ában foglalt felhatalmazás alapján tudomás és az érdekeltekkel való közés végett a következőket rendelem:

1. §

1 gr. prochinin pulvis gyógyszertári eladási alapára 0.39 P (39 pengőfillér). 1 gr. ultrasentyl pulvis gyógyszertári eladási ára 0.98 P (98 pengőfillér).

A felszabadulás után a szakszervezetek legszociálisabb vivmánya: az osztatlan munkaidő. A harmadik szabad május elsején álljunk ki érte! Nem lesz egyetlen munkástestvérünk, ki mellénk ne állna.

A kivonatok ballasztanyagai

Irta: SPERGELY BÉLA okl. gyógyszerész

(Folytatás.)

Az izoprén sohasem található meg a sejttartalomban és így, mint ballasztanyag nem jön számításba.

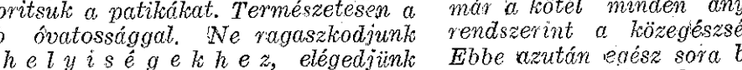

Isoprén

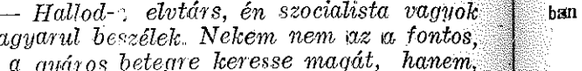

Az így létrejött dehidrált izoprén molekula most már polimerizálódik és különböző vegyületek jönnek létre.

Az izoprén (β methyl-butadien) már 37 fokon forró szintelen folyadék, amely térben való hevitésnél kaucsukhoz hasonló termékké alakul. Ez a mesterséges kaucsuk.

Ha az izoprénből két H-t elveszünk, akkor a molekula átalakul és a kettős kötések β és γ C közé ugranak.

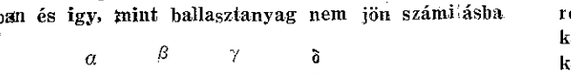

Alifások:

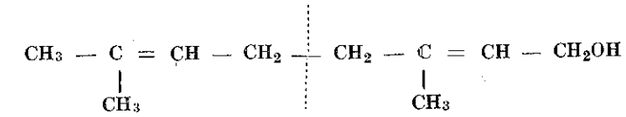

GERANIOL

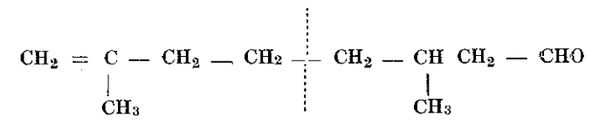

CITRONELLAL

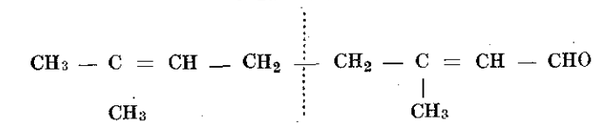

CITRAL

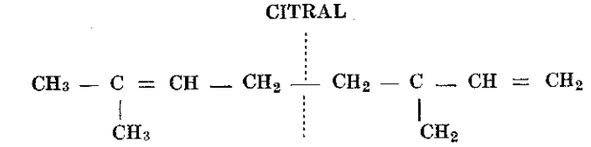

MYRCEN

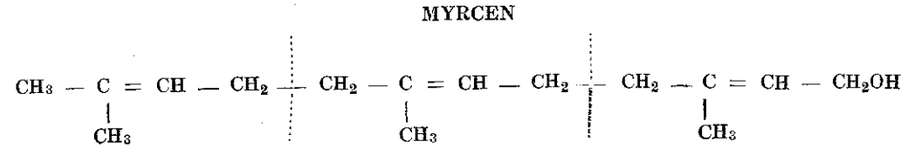

FARNESOL

A gyürüs vegyületek között is számos izoprén vegyületet találunk, pld. a limonen, egy 2 izoprénből alakult terpén, mely esetben az izoprén származék is igazolható, hogy az izoprént magasabb hőmérsékleten sikerült γ limonenné polimerizálni. Itt azonban még mindig nem állhatunk meg, mert a biciklikus terpének hosszu sorozata ugyancsak az izoprénre vezethető vissza. Igy pld a terpentinolaj az α pinen. A pinen O-nel képezett vegyülete a kámfor, OH-val képezett vgyülete a borneol. ($C_{10}H_{17}O$)

Nem lesz érdektelen megemliteni a másfél, vagy sesquiterpeneket, melyek képlete $C_{15}H_{74}$ ezek közül bennünket a zingiberin érdekel.

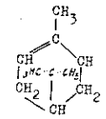

α pinen

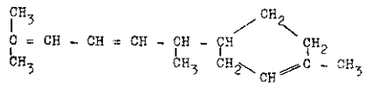

Zingiberen

amely a Zingiber officinális rizómájában lévő illóolaj legnagyobb részét teszi ki és igy a tinkturába is belekerül.

Mindezekkel azonban közel sincs lezárva az izoprén épitő szerepe a növényi szervezetben.

Ha a láncképződés tovább halad és négy, vagy hat izoprén kapcsolódik részben gyürüs, részben láncszerü alakba, ugy magasabb terpenek keletkeznek, melyek már a gyanták és a gyantákhoz hasonló anyagok hatalmas csoportjába vezetnek bennünket, ezek közöt: épen ugy találunk kisebb molekulákat, mint igen nagy molekuláju kolloidokat.

Itt kell megemlékeznem a 6 szénatomot tartalmazó telitett ciklohexán-ról (C_6H_{12}). melyből a növényvilágban igen sok benzol és fenol vegyület származtatható le. Hogy mást ne emlitsek. ide sorolható a vanillin is, mely mint ismeretes, a terméshen csak a raktározás alatt, hidrolizis következtében áll elő a glükovanillinből, valamint a glükovanillin-alkoholból, melyből a glükoze és vanilfalkohol hasad le.

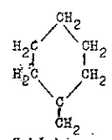

Cyklohexan

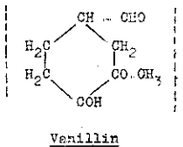

Vanillin

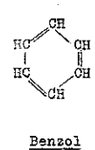

Benzol

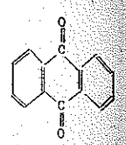

Anthrachinon

Ha a ciklohexant említjük, ugy annak dehidrált származékát a benzolt is be kell sorolnunk az izoprén csoportba, melynek szerkezetére épülnek fel a fenol származékok, továbbá a naftalin és antracén. Az antracén származékok közismerten elterjedtek, mint antraglükozidák, különböző emodinok, nagyrészt glükozidikus kötésben találhatók a drogokban melyek metil, vagy oximetil származékai a hashajtó drogok hatóanyagát képezik.

Itt tovább megy a növényi sejt csodálatraméltó szintézise és létrehozza a piridin és kinolin gyürüket, melyekből szintén számtalan terméket lehet tovább vezetni, pld. az alkaloidákat.

Az eddig elmondottak már magyarázatul szolgálnak a karotin képletéhez és nem fogunk csodálkozni azon, ha a biokémikusok a karotint az izoprénből származtatják le. Meg kell jegyeznünk, hogy a karotin csak a gyüjtőneve mindazoknak a vörös és sárga festékeknek, melyek hasonló kémiai szerkezettel birnak. Karotin alatt leginkább az α, β és γ karotinoidokat értjük. Mindhárom karotin érdekel bennünket, mert zöld drogjainkból átmennek készitményeinkbe, de mégis a legközelebb a β karotinhoz állunk, mert a provitaminja az A-vitaminnak.

Jellemző a molekula felépitésére, hogy az izoprén lánc két végén egy-egy ionon gyürü van teljesen azonos szerkezettel ezért, ha a molekulát két részre hasitjuk, akkor az két egyforma félre hasad és mindkét molekularész az A vitamin

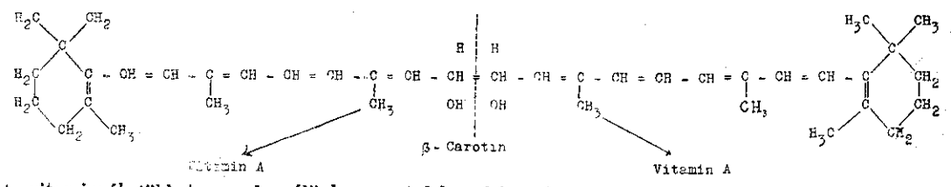

Az A vitaminról többet nem beszélünk, mert készitményeinkben többnyire elpusztul és csak bomlástermékeit találjuk, mint ballasztanyagot.

A biokémiai kutatások további érdekes adatokat szolgáltatnak, melyekből ma már teljes bizonyossággal megállapitható, hogy belső atomkapcsolódások átrendeződésében mélyebbre nyuló dehidrálások nélkül magasabb terpenekből olyan komplikált gyürüs rendszerek keletkeznek, melyeket sterineknek nevezünk.

Ezen vegyületeknk élettani szerepe még nem teljesen ismeretes. Minden valószinüség szerint a sejttartalom kolloid részének duzzadóképességét szabályozzák és ezáltal befolyásolják a felületi folyamatokat. Épen ezen tulajdonságuknál fogva csak szigoruan megszabott mennyiségben találhatók a sejttartalomban, ahol a többi kolloidtermészetü protein és proteidekkel bizonyos egyensulyi helyzetben vannak, de meg van állapitva, hogy a fitoszterin tartalom csökkenése és növekedése erősen befolyásolja a sejtekben lefolyó kémiai tevékenységet. A szterinek vagy szabadon, vagy zsirsavakkal képezett eszterek alakjában jelennek meg. Itt is a koleszterin $\rightleftharpoons$ észter bizonyos egyensulyi állapotának kell fennállni, hogy az életfolyamat következtében folyton változó kémiai összetételhez az élő sejt hozzá tudjon simulni.

A szterinek származékaként említjük a szexuálhormonokat és epesavakat, továbbá azt a nagyszámu mérges vegyületet, melyek cukorhoz kötve Digitálisnak, Convallátriának, Strofantusnak, Scillának képezik hatóanyagait. A szterin molekulaváz kémiai szerkezetét az izoprénre lehet visszavezetni és ez szoros kapcsolatot mutat a karfinoidokkal. Mindenesetre az eddigiek után elmondhatjuk, hogy a zártgyürüs egyszerü izoprén származékok, mint a terpenek is, legkülönbözőbb átmeneteket képeznek a szterinekhez. A szterinekhez rendkivül hasonló származékok egész sorát hozza létre a növényi szervezet és ezeknek sokszor semmi közük nincsen a sejt életmüködéséhez, de legtöbbször hatalmas mérgek vagy erősen ható gyógyszerek.

Igy egymás mellé kell állitanunk a molekulaszerkezet hasonlósága folytán egyes mirigyek termékeit, az epesavakat és a növényekben előforduló szivmérgeket. Ezek jellemző váza három kondenzált benzolgyürüből áll, melyhez bizonyos helyzetben egy ötös gyürü is kapcsolódik. A három benzol gyürü a fenantrén képét mutatja, ugyanazt a szerkezetet, amely pld. a morfin vázát képezi.

A különbség az egyes gyürük között legtöbbször abban áll, hogy különböző helyen kettős kötések keletkeznek, továbbá, hogy az ötös gyürühöz különböző nyilt oldallánc kapcsolódhatik. Ha most még azt veszszük hozzá, hogy ezekben a nagy molekulákban számtalan lehetősége van a sztereoizomériának, ugy elképzelhető, hogy a szterin váz milyen vegyületcsoportnak képezi magját.

A szterinek csoportjába tartozik közel egy tucat ismertebb szterin, amelyek egész érdekesen két csoportba sorozhatók.

A magasabbrendü növények fitoszterin csoportot, az állati test kolesztrint tartalmaz. Ugy az állati, mint a növényi testben megtaláljuk az ergoszterint, ami igen kis mennyiségben mindenütt kiséri a legtöbb szterint.

Érdekes az, hogy a fitoszterin és a koleszterin nagyon közelálló vegyületek és az volna feltehető, hogy az állati szervezet a növényi táplálékkal felvett fitoszterint alakitja át koloszterinné. Ezzel szemben kitünt az, hogy a feltevés nem helyes, az állat a fitoszterint kiüriti és a kolesztrint maga épiti fel, valószinüleg szénhidrátokból. Az ergoszterin is az egyik felfogás szerint valószinüleg az állati szervezetben szintetizálódik és pedig a koleszterinből. Itt azonban ez az utóbbi kérdés nincs egészen tisztázva, mert ha ez igaz volna, ugy a magasabbrendü állatoknál nem állhatna elő D vitamin hiány. Inkább valószinü, hogy az ergosztrint a növényi táplálékból veszi fel az állati szervezet, amit az is bizonyit, hogy az ergoszterin az egyedüli szterin, ami a növényvilágban, ha kis mennyiségben is, de mindenütt fellelhető.

Inkább az érdekesség kedvéért említem meg, hogy az ergoszterin, mint köztudomásu, ultraibolya besugárzás hatására D vitaminná alakul. Ez az átalakulás nem egyszerre történik, hanem közbeneső termékeken megy keresztül.

Igy aztán előforudlhat, hogy a szükségesnél erősebb besugárzásra mérgező hatásu termékek is keletkezhetnek. Még azt is érdekes felemliteni, hogy a besugárzáshoz használt fény hullámhosszát és a besugárzás idejét szabadalmak védik, amiből azt is következtethetjük, hogy a müvelet nem egyszerü megvilágitási folyamat. A különböző termékeket különböző oldószerekkel extraháini lehet, vagy vegyületekkel lecsapni, ugy, hogy ma már egészen tiszta állapotban állitható elő a D vitamin. A besugárzás nagyobb kémiai változást nem idéz elő, inkább a molekulákon belül a kettős kapcsolódások eltolódását, esetleg kisebb térbeni elrendeződést hoz létre az egyes atomcsoportok között.

A fitoszterin különben egy gyüjtőnév, amelyhez soroljuk az előbb emlitett ergoszterint, de ezenkivül szitoszterint és sztigmaszterint is. Rendkivül hasonló vegyületek ezek, csak az oldalláncban van eltérés, ami azonban annyira érinti a szterin kémiai tulajdonságát, hogy a sorozat három tagja kivétel nélkül provitaminja a D-vitaminnak.

Sedyletta tabletta

30x0.015
Szabadon rendelhető: OTI — MABI
MÁV — Szasa — Dobbi stb.

PODMANICZKY GYOGYSZERTÁR
BUDAPEST, VI. Telefon: 120—201

Kochmeister Frigyes Utódai

gyógyárunagykereskedés

Ismét a békebeli felkészültségével áll b. vevői rendelkezésére

Távirati cim: Pharmachemia Budapest

Budapest, V., Gr. Klebelsberg-u. 8
Telefon: 120—356, 120—615

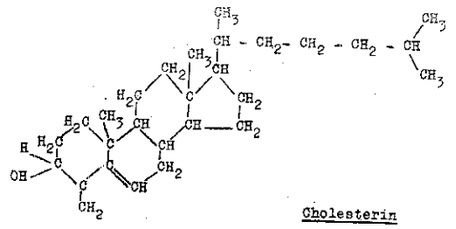

Cholesterin

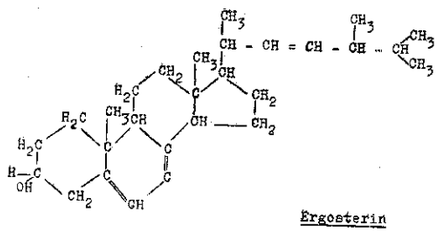

Ergosterin

Ha mindezekhez hozzávesszük a follikulint és androszteront, akkor elébünk tárul az izoprén származékok szinte beláthatatlan világa, amely annyi értékes vegyületet ölel fel, hogy szinte rosszulesik mindezeket a ballasztanyagok közé sorolni. Nem szabad elfelejtenünk, hogy még abban az esetben is, ha valamely tartalmi rész bizonyos mennyiségben gyógyszerhatást fejt ki, de az nagy általánosságban kis mennyiségben mindenütt megtalálható az élő szervezetben, úgy az a készitményeknél mindig ballasztnak számit és nagyon sokszor, különösen a galenusi készitményeknél, nem is vagyunk tekintettel annak jelenlétére.

Ez különösen áll arra a vegyületcsoportra, amit szaponinok néven ismerünk. Ott, ahol nagyobb mennyiségben fordul elő, pld a Saponaria, Quillaja, Senegában, stb., stb., ott hatóanyag, mig egyebütt ballaszt. A Digitálisnál pld a szaponin kellemetlen mellékhatásokat okoz, viszont a glükozidák kioldásánál igen érdekes segitőszerepe van. Ezen vegyületek nemcsak a növényi, hanem az állatvilágban is nagyon elterjedtek.

Igy a kigyómérgek, a varangyosbéka bőrmirigyeinek mérge, a rovaroknak, méheknek mérge a szaponinokhoz közel álló u. n. szapotoxinok. Molekula szerkezetük még nem egészen ismert. A növényi szaponinok igen közeli rokonvegyületek, többnyire glükozid alakban fordulnak elő a drogokban és mint jól oldódó vegyületek, a készitményekben is. Ezt a régi nevüket onnan nyerték, hogy oldataik erősen habzanak, a felületi feszültségre aktiv vegyületek és mint ilyenek fontos szerepet játszanak az élő sejt kolloidjainak felületi jelenségeinél.

Biokémiai keletkezésükről majdnem semmit sem tudunk. Az azonban megállapitott tény, hogy különösen a parenhima sejtekben található, továbbá kérgekben, fában, fasugarakban, sokszor levelekben. Érdekes az, hogy a magvakban összegyült szaponinglükozidák a csirázás alatt eltünnek, valószinü, hogy a cukorkomponens, mint tápanyag, jut szerephez, de hogy a szaponinból mi lesz, miképen épitődik le az aglukon, ez — legalább is biokémiai értelemben — még nincsen tisztázva. Abból a megfigyelésből, hogy pl. az Agrostéma gitágó, mely a vegetáció alatt sok szaponint tartalmaz, de ez megéréskor mind a magban halmozódik fel, ugyanakkor a cukor eltünik: arra gondoltak, hogy a szaponin cukorból képződik. Ez azonban olyan feltevés, ami még nincs igazolva. Inkább az izoprén származékokhoz soroljuk, mert az eddigi kutatások a szterinhez hasonló vázat látszanak bizonyitani.

A hatóanyagok közé tartozó — és ezért munkám keretét tulhaladó — digitoxin, sztrofantin, konvallamarin, szcillarin, mind ebbe a csoportba sorolható.

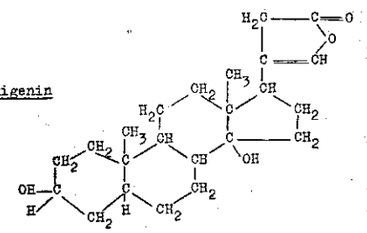

Digitoxigenin

Ezek mind hatalmas molekulák, melyeknél már az izoprén alig fedezhető fel, de a fejlődés, a képződés és a lebontás mégis azt mutatja, hogy mind az izoprénből nyerte eredetét.

Elérkeztem ennek a fejezetnek a végére és a kaucsukkal akarok pontot tenni a karotinoidok hatalmas csoportjára.

A kaucsuk biokémiai képződése ma már fel van tárva és semmi kétség afelől, hogy ez is az izoprénből ered.

Az izoprén kapcsolódások körül azonban még ma is vita folyik, azért bemutatom a Pickler képletet, melyben az izoprénláne egy önmagába visszatérő gyürüt alkot, mig Harries szerint hosszu nyilt láncok keletkeznek, melyek párhuzamosan helyezkednek el, ugy mint a cellulozében.

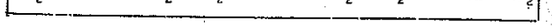

Pickler képlet

Ilyen módon egy gyürüt képzelhetünk el, melyben cca. 1000—3000 izoprén molekula van, a molekula sulya pedig kb. 70.000.

Röntgen interferencia mérésekkel végzett vizsgálatok megerősitik azonban annak a felfogásnak helyességét, hogy hosszu izoprénláncok keletkeznek, melyekben az egyes gyökök csavarmenetszerüen helyezkednek el.

A kaucsuk a növényi sejtnedvbenfordul elő. Igen sok növénycsaládban, igy pld. a kompoziták, euforbiáceák, moráceák, a Fikus elastika, a papaveráceák tejnedvében sok kaucsuk van, és igy az ópiumban is megtalálható. (Extr. opii, Tint. opii és tartalmaz.)

A kaucsuk oldatban, vagy magában a tejnedvben is igen könnyen oxidálódik és minden $C_{10}H_{16}$ molekulára 4 O-t vesz fel. A keletkezett termék alkoholban oldódik és igy belekerül alkoholos kivonatunkba (tinctura opii).

(Folytatjuk.)

Felhivás az előfizetőkhöz! Igen sokan ugy a szakszervezeti tagok, mint a gyógyszertárak nagy hátralékban vannak az előfizetéseknél. Nehogy később nekünk tegyenek szemrehányást, ha felesleges költségmegterheléssel érvényesitjük követeléseinket, arra kérjük az előfizetést eddig még be nem küldő kartársakat, hogy az 1.402. számu postatakarékpénztári befizetési számlánkra tartozásukat fizessék be.

Technikai müködését beszámitjuk

A kataszteri pontozó bizottság müködése szigoruan titkos. De irónak való feladat az egyes kérdőivek áttanulmányozása. Most ne beszéljünk arról, hogy kérdőive kitöltése közben kissé mindenki ünneplőbe öltözik. (El tudjuk képzelni, hogy a nők talán még az éveikből is letagadnának, ha nem menne müködési idejük rovására.) Ezen tul azonban soha kedvezőbb alkalom nem kinálkozott egy szakma lelkének szinte röntgenszerü átvilágitására. Különösen ma. Bünök, tévelygések és meghurcoltatások után. Gyakran emberi sorsok vergődnek előttünk. Talán egyszer még megirja valaki azt a lélektani és szociális tanulmányt, amit ez a munka, egy szakma felsorakozó munkásai megérdemelnek.

Leközlünk egy kérdőivhez csatolt mellékletet. Pályánk egy névtelen hősének szerény önéletrajzát a kataszteri pontozó bizottság müködésének megkönnyitésére. Legyünk büszkék rá, hogy ezt a kartársunkat legalább névtelenül mindenkivel megismertetjük:

A rangsorolással kapcsolatban tisztelettel kérem az alábbiakat figyelembe venni:

1917-ben mint technika léptem be gyógyszertárba alkalmazásba. Szüleim teljesen vagyontalanok, édes Apám posta altiszt volt, 9 gyermek atyja, aki korán elhalálozott, és igy teljesen a magam erejéből dolgozva, mint magántanuló végeztem a középiskola 8 osztályát és tettem le az érettségit. Ugyancsak a magam erejéből tovább dolgozva (mint kisegitő) végeztem az egyetemet. Pályám szeretetétől indittatva, tovább tanultam és nagy nélkülözések árán szereztem meg a gyógyszerész-doktorátust.

A fentiekkel kapcsolatban kérem, hogy a gyógyszertárban mint technika eltöltött éveimet számitsa be a bizottság, figyelembe véve, milyen körülmények között lettem gyógyszerész.

Megemlitem még, hogy a gyógyszertárban eltölött 30 évből, 6 évet mint technika egy helyen, s az utána következő 24 évben egyhuzamban — még ma is — ugyanazon gyógyszertárban dolgozom.

Dr. Kedvessy György:

GYÓGYSZERVIZSGÁLAT

Dr. Kedvessy György, egyetemi magántanár, a budapesti egyetem gyógyszerészeti intézete adjunktusának könyve régóta érzett hiányt pótol. Felöleli az ujrendszerü gyógyszerészhallgatók szigorlatának anyagát, de ezen messze tulmenően tárgyalja a tudományos értelemben vett gyógyszervizsgálat kérdéseit. Gyakorló gyógyszerészek is sok praktikus dolgot találnak benne.

Tartalmazza a IV. Magyar Gyógyszerkönyv hivatalos galenusi készitményeinek, továbbá a zsirfélék, kötözőszerek, injekciós oldatok stb. vizsgálatát. Megtalálhatók a könyvben a fontosabb, nem hivatalos, főkép ujabban alkalmazott gyógyszerek, mint pld. p. p. aminobenzolsulfonamid, vitamin-készitmények stb. vizsgálata is. A készitmények vizsgálati részében nemcsak a gyógyszerkönyvi azonossági, tisztasági és tartalmi módszereket tárgyalja, hanem a legujabb hazai és külföldi szakirodalomban leirt és gyakorlatban bevált reakciókat és vizsgálati módszereket is. Megtaláljuk a könyvben az ujabban alkalmazott, különösen a fizikai kémia körébe tartozó módszereket is, mint: kolorimetriás, fluoreszcenciás, kapilláranalitikai, viszkozimetriás vizsgálatokat, továbbá a hydrogenionkoncentráció, az alkaloidák, glykosidák, csereanyagok, cukrok stb. megatározását, mindenütt az irodalmi hivatkozás feltüntetésével.

A könyvet jól használhatják az egyetemi hallgatók, a gyakorló gyógyszerészek, tudományos és gyakorlati intézmények és mindazok, akik gyógyszervizsgálattal foglalkoznak. Fontos a továbbképző tanfolyamokon résztvenni nem tudó vidéki gyógyszerészek számára is, e munkában ugyanis megtalálják a legujabb gyógyszerészeti szakirodalom nagyrésznémek összefoglalását.

A 356 lapnyi munka előjegyzési ára füzve 40.— forint, kötve 50.— forint.
Bolti ára megjelenés után füzve 50.— forint, kötve 60.— forint.

Dr. Kedvessy György egy. m. tanár: Gyógyszervizsgálat

— Különös figyelemmel a galenusi gyógyszerkészitményekre. — Az előszót irta Dr. Mozsonyi Sándor egyetemi ny. r. tanár. — Egyetemi Nyomda, Budapest, 1947. —

Napokban jelent meg a gyógyszerészi szakirodalomban kifejtett munkásságával általános elismerést, kitünő nevet szerzett tanárnak fenti cimü könyve. E régen várt könyvet különös örömmel üdvözöljük, nemcsak azért, — amint később rámutatunk —, mert hézagpótló, régen nélkülözött szakkönyv, hanem azért is, mert az első megjelent gyógyszerészeti könyvünk a felszabdulás óta. A budapesti Egyetemi Gyógyszerészeti Intézet vezetőjének, dr. Mozsonyi Sándor egyetemi ny. r. tanárnak fáradhatatlan irányitása, nagyszerü szervezőképessége, szünetnélküli érdeklődése és nagy tapasztalata mellett volt csak lehetséges, hogy a gyógyszerészet tudományosan képzett fiatalabb generációjának egyik legjelesebb tagja fenti cimü munkája elkészülhetett.

A 354 oldalas könyv első átlapozásánál szembetünik a könyv modern irányzata, mert mig az 1934. évben megjelent magyar gyógyszerkönyv még az egyidejüleg érvényben levő külföldi gyógyszerkönyvekkel szemben is csak a leszürt, általános érvényü tapasztalatokat, meghatározásokat emeli törvényerőre, Kedvessy tanár a külföldi gyógyszerkönyvekhez analog módon, ugy állitotta össze könyvét, hogy az ne csupán a Gyógyszerkönyv hivatalos kommentára legyen, hanem egyben kompendium is a tárgykörben elért tudományos ismereteknek, és egyben összefoglaló tükörképe a világviszonylatban is élcsoportba tartozó magyar gyógyszerészi tudomány eredményességének. De ezt nem ugy teszi a Szerző, hogy kronológikus adathalmazt tálal elénk, hanem a halkszavu, csendes tudós kritikus szavaival füzi hozzá saját tapasztalatait, megállapitásait, melyeket, mint a Gyógyszerészeti Intézet gyógyszervizsgáló és ellenőrző laboratóriumának s a hallgatók laboratóriumi gyakorlatainak vezetője, de elsősorban kutató hajlama és kiváló tehetsége folytán, hosszu idő alatt szerzett.

Tartalom:

Általános rész: Sulymérés. — Térfogatmérés. — Hőmérsékletmérés. — Hydrogenionkoncentráció. — Indikatorok. — Mérőoldatok. — Polarimetria. — Refraktometria. — Spektralanalizis. — Kolorimetria. — Kapilláranalizis, kromatográfia és fluoreszcenciás analizis. — Viszkozitás. — Forrás-, olvadás- és fagyáspont. — Sürüség és fajsuly- —, Nedvességtartalom- —, Szárazanyagtartalom- —, Kivonattartalom-meghatározások. Oldékonyság. — Izzitási maradékok. — Általános tudnivalók — Glykosidák — Cseranyagok. — Keserüanyagok. — Szénhydratok — Aethylalkohol.

Részletes rész: Vizes készitmények. — Injekciós készitmények vizsgálata. — Aromás vizek. — Ecetes készitmények. — Emulsiók — Szirupok. — Szeszes oldatok — Gyógyszeres borok. — Főzetek és forrázatok. — Kivonatok. — Festvények. — Vastartalmu készitmények. — Poralaku készitmények. — Tabletták. — Cylinderek. — Pilulák. — Teakeverékek. — Gyógyszertokok. — Sebészeti kötözőszerek. — Zsiradékok, viaszfélék, kenőcsalapanyagok és hozzájuk hasonló állományu anyagok. — Kenőcsök. — Paszták. — Szappanok. — Tapaszok. — Végbélkupok és hüvelygolyók. — Enzymkészitmények. Vitaminok. Elemek (vegyjele és atomsulya.) Minőleges egyszerü analizis. Irodalom. Tárgymutató.

A felsorolt főcimek alatt oly bőséges tárházát találjuk a tudományos kutatások eredményeinek, módszereinek, hogy *egy-egy fejezetben való elmélyedés egyenértékü a továbbképzéssel.* A hivatalos gyógyszereken kivül több olyat is felvett a Szerő könyvébe, amelyek a gyógyszerészi gyakorlatban gyakrabban szerepelnek (pl. aminobensolsulfamid, ascorbinsav, oleum helianthi, maydis etc.). Nagy áttekinthetőségét biztositja a könyvnek az egyes készitmények tárgyalási sorrendje, s igen fontos, hogy anyagtakarékossági szempontból ismerteti a korszerü mikro- és félmikro-eljárásokat is. Az egyes fejezetek elé irt összefoglalók, mind külön tanulmánynak tekinthetők, dacára annak, hogy a könyv célja és irányvonala folytán közölnivalóit tömöriteni kényszerült. Csupán ennek tudható be, hogy a mikrosublimáció és a biologiai értékmeghatározás általános ismertetése elmaradt.

Az értékmeghatározási uj módszerek ismertetésénél igen gyakran találkozunk kiváló analytikus professzorunk, Schulek Elemér nevével; az általa kidolgozott eljárásokat számos külföldi gyógyszerkönyv felvette, s igy előreláthatóan az uj magyar gyógyszerkönyvünkben is hivatalosak lesznek. A fizikai-kémia analyzis uj, sokirányu alkalmazásának ismertetésénél a kromatografiás analysisnél az irodalmi adatok között nélkülözzük két kiváló magyar müvelőjének: Zechmeister és Cholnoky nevét.

A kapilláranalizis jelentőségét a gyógyszervizsgálatban, a vastartalmu készitményekt, a vitaminokat, az avasodás értelmezését, — látom, már megint szivesen sorolnám a főbb fejezetek cimeit —, az egész anyagot oly nagy felkészültséggel ismerteti a Szerző, hogy megnyugvással vehetjük tudomásul, hogy a gyógyszerészi uj kiképzés a legjobb kezekben van, mert ezt bizonyitja a Szerző könyvével is.

Mozsonyi professzor nagyvonalu előszavából ideiktatom végezetül: „Megvagyok róla győződve, hogy mindazok, akik e könyvet kézbeveszik, nagy érdeklődéssel fogják azt forgatni és a hivatásukat szerető szakemberek szivesen ragadják meg ennek révén a kinálkozó alkalmat arra, hogy szakkönyvtárukat — amelynek kiegészitésére régen nem nyilt alkalmuk — ezzel a hézagpótló értékes munkával kiegészitsék."

dr. Hantos

*

Hisszük, hogy rövidesen minden kartársunk munkaasztalán ott lesz ez az értékes és valóban hézagpótló mü. Mert ahogyan dr. Hantos kartársunk mondja, nem csak maga a mü komoly ajándék a szakma számára, de egyuttal ez az első megjelent gyógyszerészi szakkönyv a felszabadulás óta. Döntő tudományos bizonyiték a demokrácia megerősödéséről.

„TERLA"
Gyógyszeresz Szövetkezete Kft.
B U D A P E S T
Központi iroda, üzem és rendelés felvétel:
VII., KIRÁLY-u. 67 I. EM. 7
Telefon: 421—926
Steril kötszerüzem. Comprimaták. Betegápolási cikkek.

A kollektiv szerződés kijátszása

A forint bevezetése és az ugyanakkor életbe léptetett kollektiv szerződés biztositja a gyógyszerész alkalmazottaknak, hogy most már nem kell éhezniök és az elemi életszükségleteiket meg tudják vásárolni jelenlegi fizetésükből. Egyes gyógyszertártulajdonosok azonban ezt máris megsokallották és megkezdték az előirt fizetések elleni támadásaikat, egyelőre azzal, hogy nem fizetnek ügyeletes szolgálati tulóradijakat. Van olyan gyógyszertár, (ez nem vonatkozik az éjjeli szolgálatra, aminek megállapitott dija nem került még nyilvánosságra (ahol ugy játszák ki az ügyeleti szolgálatot végző alkalmazottakat, hogy az ügyeleti szolgálat idején később kezdetik velük a munkát és igy napi 8 óránál többet tényleg nem dolgoznak, a vasárnap helyett pedig adnak egy szabad napot. De van olyan gyógyszertár is, amelyik az ügyeletet megelőző hónapban kezdeti később a munkát és az igy elmaradt órákat az ügyelet alatt dolgoztatja le, egyfolytában napi 10 órát, megszakitás nélkül. Vasárnap pedig ebéd órára rendeli be az alkalmazottat, tulóra-dijazás nélkül.

Kérem az Intéző Bizottságot, mielőtt ez a kizsákmányoló, antiszociális intézkedés általánossá válna, szegezze le álláspontját és hozza nyilvánosságra:

1. Eltürhető-e hogy ügyeleti szolgálat alatt később kezdjék az alkalmazottak a munkát és igy elessenek a tulórától?

2. Eltürhető-e, hogy előző hónapban kevesebbet dolgoztatva, ügyelet alatt 10 órán át megszakitás nélkül dolgozzon az alkalmazott tulóradij nélkül?

3. Eltürhető-e, hogy ügyelet alatt teljesitett vasárnapi munkáért egy szabad nappal kárpótolják a munkavállalót?

A kollektiv szerződés „Tulóra pótlék és vasárnapi munka dijazása" cimü fejezet első bekezdése szerint: „a rendszeres heti munkaidőnek aznapra eső hányadán tulmenő, vagy vasárnap teljesitett munka tulmunkának számit és bérpótlékkal fizetendő".

Kivételek: „A vasárnapi tulóra dijazásánál kivételt képeznek az ügyeletes szolgálat idején dolgozó munkavállalók, akiknek rendszeres munkabeosztása olyan, hogy a heti 48 órán belül vasárnap is dolgozniok kell".

A gyógyszerész-alkalmazottak rendszeres munkabeosztása olyan, hogy vasárnap nem dolgoznak, hisz a 48 óra a hétköznapokra van elosztva, tehát a vasárnapi munkáért feltétlenül jár a bérpótlék, azt semmiféle szabadnappal kiegyenliteni nem lehet. A másik kivétel: „Az ügyeletes szolgálatot végző alkalmazott rendszeres munkaideje tulórapótlék mentesen megállapitható akként hogy az egyik héten 48 óránál kevesebbet dolgozik, azzal a megszoritással, hogy két egymást követő hét együttes munkaideje a 96 órát nem haladhatja meg".

Ez a szakasz kizárja azt, hogy az előző hónapban elengedett munkaórák ellenében az ügyelet alatt — vasárnap nélkül — 60—60 órát, a két hét alatt 120 órát dolgoztassanak egyfolytában.

A kollektiv szerződés betüszerinti értelmezésében lehet módositani a rendszeres munkaidőt és igy ki lehet hozni, hogy tulóra nem lesz, de a szerződés szellemével ez is ellenkezik. Az ügyeleti szolgálat ideje alatt 10 százalék felárat számithatunk minden gyógyszerhez. Ezt azért engedélyezték, hogy a tulóratöbblet kiadásait fedezzék belőle. Ez a 10 százalékos felár többszörösen fedezi a tulóradijakat, több marad belőle a tulajdonosnak, mint a szolgálatot teljesitő alkalmazottnak. Igazságtalan és antiszociális, hogy a tulóradijtól az alkalmazottakat agyafurt kibuvókkal elüssék.

Kivánatos volna, hogy a Szakszervezet ellenőrizze főleg azokat a gyógyszertárakat, ahol nincs bizalmi, mert az alkalmazottak, félve az elbocsájtástól, panaszt tenni nem mernek.

Most folynak az igazolások. A Szakszervezet kiküldöttje intézzen kérdést minden tulajdonoshoz és vezetőhöz, hogy nem tartozik-e az ilyen antiszociálisan viselkedők közé?

Félreértések elkerülése végett megjegyzem, hogy munkahelyemen ilyesmi nem fordul elő.

*

Igy szól a levél. Mi azonban többet tudunk a levél irójánál. Pontosan tudjuk, hogy kiről és kikről van szó. A következő lapszámunkig várunk: orvosolják-e ezeket a kollektiv szerződést kijátszó felháborító eseteket? Ha igen, tudomásul vesszük. Ha nem történik semmi: leközöljük szakszervezetünk névre szóló nyilt levelét. Kipellengérezzük őket.

Ismét kapható a „PRONTÓ" KENŐCSKÉSZITŐ GÉP, mely egyben tulusoló is. Béke minőségben, béke áron. Bakai gyógyszerésznél, Budapest, VII. Somogyi Béla-ut 5. Üzleti órák: 2—4-ig.

Nyilt levél dr. Nagy Mihály főorvos urhoz

— A Máv.-gyógyszerészek védelmében —

Valójában nem is szorulnak védelemre azok, akik mögött zárt sorokban áll a szakszervezet. De a főorvos ur ezt nyilván nem tudja. Igy talán azt sem tudja még, hogy a felszabadulás még ebben a szerencsétlen országban is elsősorban a munkásságnak hozta meg a tényleges felszabadulást. Legalább is erre következtethetünk abból, hogy a MÁV-gyógyszerészek panaszait egyszerüen semmibe vette. Sőt ennél jóval tovább ment . . . . Az egész, egyre csunyább eset különben ezzel a Gerő Ernő miniszterhez intézett levéllel kezdődött:

„Alulirottak, a MÁV. B B. I. gyógyszerészei, az alábbiakban felsorolt sérelmeinkkel, abban a biztos tudatban fordulunk Miniszter Urhoz, hogy a valóságnak mindenben megfelelő- és méltánylást érdemlő panaszainkat Miniszter Ur igazságos elbirálásban fogja részesiteni.

A MÁV.-Kórház gyógyszertárában 14 okleveles gyógyszerész dolgozik, hetenként 48 órás munkaidővel. Munkánk, mint ismeretes, rendkivül felelősségteljes, melyben a tulhajtott munkairam v é g z e t e s tévedéseket okozhat.

Legyen szabad megemlitenünk, hogy az OTI és MABI gyógyszertáraiban, a mi heti 48 órás munkaidőnk- és kis fizetésünkkel szemben, 40 és fél óra a heti munkaidő s az ott alkalmazott kartársaink havi keresete (a kollektiv szerződés keretében: szabadnappal) havi 600—800 forintot tesz ki, ellentétben a mi lényegesen kisebb fizetésünkkel! A MABI-gyógyszertárban kb. napi 1000 darab recept mellett, 34 gyógyszerész dolgozik. Az OTI központi gyógyszertárában a napi recept-szám kb. 600 s ezt a forgalmat 14 gyógyszerész bonyolitja le, akik azonban, az adminisztrációs munka teljes kikapcsolásával, csak a recepturai munkát végzik — Ezzel szemben, a MÁV. gyógyszertárában a napi átlagos recept-szám: 900—1200 darab. — Ennek a forgalomnak teljes lebonyolitását és adminisztrálását csak 14-en látjuk el, — ami a forgalom állandó emelkedése mellett szinte emberfeletti teljesitmény.

A fentiekre való hivatkozással, kérjük tehát Miniszter Urat, sziveskedjék odahatni:

1. felelősségteljes- és tulfeszitett munkánk után részünkre veszélyességi-pótlékot megállapitani sziveskedjék, annál is inkább, mert állandóan mérgekkel, robbanó-anyagokkal, maró- és párolgó savakkal dolgozunk és — bár az orvosi karral — azonos felelősségü munkát végzünk, az ő munkaidejüket j ó v a l tulhaladva, egyéb munkavállalás számunkra teljesen lehetetlen. Ezért a legnagyobb anyagi nélkülözések között élünk;

2. hogy a gyógyszertár fennállása óta s a gyógyszerészeknél általában szokásos heti e g y szabadnapot visszaállitsák, mert a jelenlegi munkaidő mellett teljesen kimerült szervezetünk regenerálására a legszükségesebb dolgainkat sincs alkalmunk beszerezni.

3. hogy a MÁV gyógyszerészeinek létszámát felemeljék.

Kérésünk méltányos és igazságos elintézését remélve, vagyunk teljes tisztelettel."

Alatta a tizenhárom gyógyszerész neve. A kiállás tehát, ismerjük el, nem volt teljesen egységes. Ennek a kis közösségnek egyetlen tagja nem sokallotta a munkát, nem kivánt szabadnapot és nem értett egyet a többivel abban sem, hogy kérjék a veszélyességi pótlék megállapitását. Ezért maradt el a kérvény alól a tizennegyedik aláirás.

Nem hisszük, hogy erről a levélről Főorvos urat ne tájékoztatták volna. Inkább az a véleményünk, hogy a MÁV elnökét is éppen Főorvos ur tájékoztatta a MÁV-gyógyszerészek tulzott, de mindenképen „jogtalan" követeléseiről.

Természetes, hogy az ilyen szociális megmozdulásokat rendszerint valaki kezdeményezi. Az értelmiségi munkásokba évtizedek alatt annyira beidegződött a félelem — a hatalom korbácsától, hogy inkább tür, szenved és pusztul, semhogy előálljon jogos követeléseivel. Rendszerint naponta mondják, panaszolják sérelmeiket, de csak ugy egymás között. Ha valaki ki akar állni értük, először megrémülnek attól a hajmeresztő gondolattól, hogy a hatalmasok ellen lázadjanak. Sokszor azért azonositják magukat az ügy zászlóvivőjével, hogy siker esetén ki ne maradjanak a kiharcolt jogokból.

De talán ez nem is érdekli önt, Főorvos ur. Csak érzékeltetni akartuk, hogy majdnem mindig van egy ilyen zászlóvivő, vagy ha jobban tetszik, „élharcos", és van egy, aki szinte még a jogoktól is fél. Ez az egy kizárólagosan csak önökben bizik. Főorvos ur, ez az egy személyileg a hatalomtól vár mindent. Ez az egy meg van győződve róla, hogy az ő ügyük független a többiekétől. A multban ezekből az egyes emberektől, ezekből az egyes nem öntudatos munkásokból alakultak ki a sztrájtörők. És hogy mi lett a multban azok sorsa, kik keményen szót emeltek a munkásság érdekében és ki merték mondani: nagyobb karéj kenyeret, emberibb hajlékot akarunk . . . Hogy mi lett ezeknek a sorsa, azt Főorvos ur, ugy látszik, még nálunk is jobban emlékezetébe véste.

Mert valaki a sor élén járt a MÁV-gyógyszerészek között is, és valaki talán csak azért húzódott félre, hogy magára hagyja a „tizenhárom szerencsétlent."

Az a levél, sajnos, kevésnek bizonyult. Szakszervezetünk látirt, tárgyalt, közvetitett. Nem történt semmi. Majd a MÁV-gyógyszerészek, szakszervezetünk utján, uj felterjesztéssel fordultak a munkásminiszterhez: Gerő Ernő elvtárshoz. Kértük a MÁV-gyógyszerészek helyzetének legsürgősebb kivizsgálását.

Még nem tudjuk: hogyan és milyen utasitással küldte vissza a munkásminiszter ezt a felterjesztést. De valami hamarosan kiszivárgott.

Megtörténtek a tavaszi kinevezések. Az a bizonyos tizennegyedik nem hiába tagadta meg az aláirását: megkapta titkári előléptetését. Ez a tizennegyedik, irásos bizonyságot kapott róla, hogy a demokráciában, a felszabadulás harmadik esztendejében annak van igaza, aki nem szolidáris munkatársai követeléseivel.

Ha nem tudná, Főorvos ur, ezt a tizennegyediket ott önöknél kétizben elmaraszták és harmadszorra is csak nehezen, feddéssel igazolták. Képzelje el, Főorvos ur, a zászlóvivő elkeseredését. Azét a munkásét, aki bátor szóval és tettekkel harcolt a MÁV-gyógyszerészek életszinvonalának felemeléséért. Azért a nagyobb karéj kenyérért. Hogy éppen azt jutalmazták, aki nem vállalt velük közösséget — és tekintettel feddéssel történt igazolására, egyáltalában nem nevezhető feddhetetlennek. Csodálkozik-e, Főorvos ur, hogy ez a zászlóvivő, kartársai között ki merte ejteni a száján, hogy a nyilast kinevezték?

Ebből önök ott benn nagy ügyet csináltak. Egyoldalu jegyzőkönyvet vettek fel, mely szerint az illető azt mondta volna, hogy önöknél, Főorvos ur, c s a k nyilasokat léptetnek elő. A tizenhárom közül az első aláiró erre beadványban tiltakozott az egyoldalu jegyzőkönyv felvétele ellen. Ennek az őszinte, önérzetes és tárgyilagos beadványnak azonban már nem is lehetett meg a kellő sulya önöknél.

Közben ugyanis egy kis kisiklás történt. Lényegében sulyos letérés a szociális vonalról. Mert ezt a felterjesztést még Főorvos ur is csak ugy vehette volna egészen komolyan, ha ez alatt is ott lett volna mind a tizenhárom aláirás. De csak egy volt alatta. Hiába, Főorvos ur, a sikerelenség visszariasztja az embereket. Egyszerre félteni kezdik gyöngén fizetett nyomoruságukat. Hogy, jaj, mi lesz velük, ha kiteszik őket az állásukból, vagy esetleg csak áthelyezik őket a gyógyszertárból szürke hivatalnoknak a MÁV igazgatóságba. Megrémültek. Mi innen nem tudjuk ellenőrizni, de talán kerülő uton meg is félemlitették őket. Sajnos, itt megint rá kell mutatnunk az értelmiségi munkások szociális és lelki szervezetlenségére.

Mert ujra annak a tizenkettőnek lett igaza, aki megtagadta, hogy az egyoldalu jegyzőkönyvnek a másik oldalát hitelesitse. Nekik nem lett semmi „bántódásuk". De a zászlóvivőt kitették a gyógyszertárból és azonnali hatállyal áthelyezték a MÁV igazgatóságához.

Pontosan ugy, mint a multban, Főorvos ur. A „sztrájkvezért" eltávolitották. Jó messzire a többiektől, más és alantasabb munkakörbe, hogy meg ne mételyezze a békés és jószándéku tizenhárom gyógyszerészt.

Csak azt nem értjük, Főorvos ur, hogy mindezt ön bonyolitotta le ilyen tüneményes gyorsasággal. Pedig bizonyára ön is hallott már róla, hogy a közlekedésügyi minisztérium élén egy munkásminiszter áll, szervez, vezet és dolgozik. Csak azon csodálkozunk, hogy nem vetette fel azt az egyszerü kérdést: vajjon ezt az egész

Lagerekből hazatérő személyek, valamint szállások tetvetlenitését gyorsan és eredményesen végzi

ERGO

pulvis és solutio.

Csomagolás:	gyógysz. besz. ár:
pulv. 100 g.	Ft. 2·24+20% f. a.
sol. 30 kcm.	„ 4·48+20% f. a.

Dr. WANDER gyógyszer- és tápszergyár rt Budapest, X. Postafiók 7.

ügyet, beleértve a tizennegyedikét is. Gerő miniszter ugyanígy intézte volna el?

Lezajlott ön és szakszervezetünk egyik vezetője között egy igen emlékezetes telefonbeszélgetés. Ebben ön, Főorvos ur, felháborodva jelentette ki, hogy a MÁV-gyógyszereszek nem mondanak igazat. A válasz nem lehetett más: a mi szakszervezetünk azok mellett áll, azokon segit, azoknak hisz, kik hozzánk tartoznak, velünk egy uton járnak. Még azt sem titkoljuk, hogy tizenkét kartársunk fölött sem tudunk pálcát törni. Inkább sajnáljuk őket. Hamarosan rá fognak jönni, hogy a saját életüket rontották el, amikor harcos társukat meglapulásukkal a döntő pillanatban magára hagyták.

De ezt már nem is önnek mondjuk, Főorvos ur. Ön jutalmazott és büntetett, mint egy békebeli hadvezér a maga külön birodalmában. Mégis megkérdezzük Főorvos urat: látta-e, megnézte-e közelről a felszabadulás utáni első, vagy második május elsejét? Látta-e egészen közelről a zászlókkal, táblákkal felvonuló munkásság szinte végeláthatatlan soraít? Megsejtett-e valamit abból az óriási erőből, ami a szervezett munkásságot minden május elsején kiviszi az utcára? Az idén is.

Értse meg, Főorvos ur, hogy ebben a százezrekre menő egységes munkástömegben nincs olyan munkás, ki ne irta volna alá azt a beadványt. Hogy hitet tegyen a mi igazságtalanul meghurcolt, névtelen kartársunk mellett.

És mig megy, hullámzik, morajlik, elcsendesedik ez a, ha kell, mindent elsöprő májusi áradat, az áldozat, az ön áldozata Főorvos ur, sulyos idegösszeomlásban fekszik odahaza.

De zászló, tábla, szó és lélek az ő tettét zengi és igazolja. És ha a kemény munkáskezek ökölbe szorulnak, az ő megaláztatását akarják megtorolni.

Ma „övé a május elseje".

SZÉKELY JENŐ

Áfonya bor
Asthmolysin inj.
Posterisan kúp
Posterisan kenőcs
Alsol crém
Tinct. Ferri Athenstaedt
cum et sine ars.

nagykereskedőknél korlátlan mennyiségben kapható!

A népjóléti miniszter 182.350/1947. N. M. számu rendelete

a penicillin rendelése és kiszolgáltatása tárgyában

A közegészségügy rendezéséről szóló 1876:XIV. tc 6 és 167. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1 §.

(1) Penicillin csak orvos rendelvényére szolgáltatható ki; orvosi rendelés esetén is ugyanarra az orvosi vényre csak egy izben. Orvosi vény másolatára penicillin nem szolgáltatható ki.

(2) A vényen a penicillint rendelő orvos köteles a saját nevét és lakcimét, valamint a beteg nevét és lakcimét is feltüntetni.

(3) A kiszolgáltatott penicillin mennyiségét az átvevővel az átvételkor az orvosi vényen igazoltatni kell.

2 §.

(1) A gyógyszerész köteles a penicillinről szóló orvosi vényeket visszatartani, azokat egy évig megőrizni és a gyógyszertár müködésének ellenőrzése alkalmával az ellenőrzést végző szakközegnek bemutatni.

(2) A visszatartott orvosi vényről — a vevő kivánságára — árszámitással és a gyógyszertár bélyegzőjével ellátott másolatot kell kiadni. A másolatra a „másolat" szót feltünő módon kell rávezetni.

(3) Ha a gyógyszerész a kiszolgáltatott penicillin árát valamely hatályos jogszabály értelmében hitelezni köteles, a vonatkozó vények számlázásánál a visszatartott orvosi vények másolatát kell a számlához csatolni.

3. §.

(1) Amennyiben a cselekmény sulyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő, aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi vagy kijátssza.

(2) A pénzbüntetés tekintetében az 1928:X. tc., valamint a 8.960/1946. M. E. sz. rendelet (Magyar Közlöny 173. szám) rendelkezéseit kell alkalmazni.

(3) A kihágás miatt az eljárás a közgiazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak hatáskörébe tartozik. Az 1929:XXX. tc. 59. §-a (1) bekezdése 3. pontjának alkalmazása szempontjából szakminiszternek a népjóléti minisztert kell tekinteni.

4. §.

A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba.

Budapest, 1947. évi április hó 15-én.

Dr. Molnár Erik s. k.
népjóléti miniszter.

A gyógyszerkülönlegességekről

Isgekutz professzor ur ilyen cimen megjelent értékes cikkéhez Márkus Dezső szerkesztő kartársunk felszólitására bizonyára sokan fognak jelentkezni a nyilvánosság előtt véleményükkel. Ez valószinü a fiatalabb generáció.

Legyen szabad az idősebbek véleményét is nyilvánitani.

Ötven éve dolgozom a tárénál. Csaknem mindig nagyforgalmu patikákban. Keserves tapasztalatokat szereztem a specialitások terén. Már negyven évvel ezelőtt harcoltunk ellene. Hiába! A tőke nálunk igen nagy ur volt. Cikkeinkre kaptunk durva válaszokat. Sőt! Üldöztek és meg is fenyegettek érte. „Noli me tangere" volt a specialitás kérdés. A szaklapok hirdetéseiket veszitették ha teret adtak lapjukban e célra.

Hála Istennek ma más világot élünk. Nyiltan beszélhetünk. Ma a közérdek a legelső.

Közérdek-e az, hogy az Amidazophent tartalmazó specialitás 52 néven, Teobromint 28, Phenolphtaleint 17 különböző néven gyártanak és a vaskészitmények száma 60 néven szerepel. Ezeket raktáron kell tartani, mert ahány orvos, annyiféle a rendelés. Nagy tőkebefektetés szükséges ehhez. A törpegyógyszertár erre képtelen. A laikus közönség, mert már a doktor ur többnyire figyelmezteti, hogy a felirt recept nem mindenütt kapható, mellőzi a kisebb patikákat. Szomoru, de akad olyan hely is, ahol az orvos a gyógyszerész rosszakarója. Képzelhetjük, mindig azt ir, ami a gyógyszerésznek nincs. Nem mese. Több esetet igazolni is tudunk.

Van egy még veszedelmesebb baj. Az orvosi minták és a még mindig házaló fekete gyógyszeráruk.

Egy konkrét eset. Falun, ahol egy gyógyszertár és egy orvos van, az orvos több gyógyszert ad el, mint a gyógyszerész. Miért? Mert tömérdek gyógyszermintája és fekete áruja van. A gyógyszerész panaszt tett. Illetékes helyen. A válasz: tessék bizonyitani. De hogy fogja meg a vétkest?! Mikor az olyan óvatos.

Legutóbb pár óráig figyeltem egy nagyforgalmu budapesti patikát. Hirneves egyetemi professzoroktól láttam tiz receptet. Mind a tiz specialitás volt.

Adatokkal tudnók bizonyitani, hogy az orvosok elszoknak teljesen a magisztrális vényektől. Átnéztük több gyógyszertárnak pontosan vezetett könyveit. Átlagban harminc évvel ezelőtt 5 százalék volt a specialitás. Öt év multva már tiz. Ez évről-évre emelkedik és ma ötven-hatvan. Sőt! Abban a kis falusi patikában, ahol az orvos a gyógyszerésznek ellensége, nyolcvan százalék. Azt hiszem ez elég világos bizonyitéka annak, milyen károkat okoznak a gombamódra szaporodó specialitások.

Ha ez tovább igy tart, a gyógyszertárak tönkremennek. Elsősorban a törpepatikák.

Elismerjük, vannak igazán hasznos és nélkülözhetetlen gyári készitmények. Ezeket becsüljük meg, de határozottan tiltakozunk az ellen, hogy a hasonló, azonos készitmények minden gyárban más nevet kapva, pályánkat teljesen tönkre tegyék.

CSIKÓS ÁDÁM

*

A gyógyszerkülönlegességekről

rendelet fog megjelenni, pontosan meghatározva, hogy mit is érlünk gyógyszerkülönlegesség alatt és reméljük, hogy demokráciánk nem fog szégyenkezni e rendelet miatt sem, nem fog hiányozni a rendeletből az 1947 szelleme.

Ez pedig elsősorban az, hogyan szolgálja a dolgozó társadalom érdekeit, másodsorban a közegészségügy általános figyelembevételét jelentse. Lehetőleg mindenkor frissen előállitott gyógyszerhez jusson a beteg, amit kizárólag szakemberek — gyógyszerészek — állitsanak elő. S végül, de talán sorrendben nem utoljára, az elkövetkező tervgazdálkodást figyelembe véve, az egész világon tapasztalható nyersanyaghiányt figyelembevéve, annak helyes felhasználása, különös tekintettel arra, hogy egyfajta készitmény, azaz egyféle összetételü gyógyszerkülönlegességek ne jelenhessenek meg más és más szines köntösökben.

A tőke itt is első helyet fog magának követelni. Erre a válasz csak az lehet, hogy itt különbséget kell tenni a régi és az uj világ között.

Tudjuk nagyon jól, hogy tőke nélkül nem lehet országot formálni, és jólétet teremteni. De a közegészségügy legfontosabb terét nem lehet a *haszon „szent igájába"* hajtani.

Az eddig folytatott, különlegesség elleni harca a gyógyszerészeknek nem járhatott eredménnyel, mert az intéző körök közvetlen befolyása alatt álltak a nagy gyáraknak. Szeretnénk látni, hogy lassan felemelkedünk egy olyan erkölcsi magasságba, hogy azt az ajtót, melynek zára a tudomány embereinek kezében van, nem lehet pénzzel kinyitni. Igaz ugyan, hogy a tudomány igen sovány kenyéren szolgálja a demokráciát, de amilyen nehezen épitette fel kialudt tüzhelyeit a szellem az elmult 2 év alatt, azzal sem törődve, mi lesz érte a fizetése, csak a lelkiismeret, — mely a tudomány müvelésével jár, — fütötte kalórianélküli tempóját; jogosan bizhatunk abban is, hogy az egy tál lencse sem lesz, hogy megvásárolhassák a szellem emberét; annak demokratikus akaratát.

Igy juthat el a gyógyszerésztudomány egy magasabb, megtisztult piedestálra. Igy valósulhat meg a gyógyszertári laboratórium igazi hivatása. Igy marad le a sok megcsufolt gyógy-

Az Eugastrin mite mellett már az Eugastrin forte „Certa" is kapható!

szerkölönlegesség, az értékes specialitás disztinkcióról. Igy jutunk el a friss gyógyszerek elkészitéséig. Igy tér vissza az orvos eredeti hivatásához, amikor nem gondolkoznak helyette a gyógyszer rendelésnél, hanem az egyén fog gyógyszerhez jutni és végül igy fog fejlődni a gyógyszerésztudomány, mert e következmények folytán nem lesz rá mód, hogy egy mozsár, megfelelő alapanyaggal, kitermeljen egy hangzatos, de valójában a legkisebb gyógyszertárban is előállitható gyógyszerkülönlegességet.

Nem tudjuk, hogy a különlegesség uj tervezete kinek az iróasztalán fekszik, de a demokrácia legelemibb követelménye, hogy az érdekeltek, vagyis a szakma, erről részletesen tájékoztatva legyen. Ha erre az illetékesek nem gondoltak, itt hivjuk fel erre a figyelmet, mert ezután nem birnánk elviselni, hogy ugy, mint régen, rólunk nélkülünk döntsenek.

M.

A vérkeringést szabályozó szervek gyógynövénytherápiája

Irta: Varró Aladár Béla gyógyszerész

Gyógynövények nélkül el sem képzelhető a szivbajok gyógyitása. A glykosidákat tartalmazó növények alkalmazása a legcélirányosabb. A legismertebb és kétségkivül, a leghatásosabb gyógynövényünk ezen célból a **piros gyüszüvirág** (digitalis purpurea) (Botanikai nevét a virág szinétől és alakjától nyerte, az ujjnyi-ujjasfü népies elnevezés, a latin digitus=uj-ból jön.) Gyakorlatban és pharmakologiailag alaposan ki van vizsgálva, mindamellett pontos javalat nélkül nem lehet minden szivbajnál alkalmazni, mert sikertelenség esetében megrendülne bizalmunk.

Hatóanyaga digitoxin, digitalin, gitalin mellett saponin glykosidát és digisaponint tartalmaz. Nállunk sikeresen termelhető.

Gyógyászati célra a leveleket vagy azokból készült praeparatumokat használjuk. A digitalis növény fejlődését, hatóanyag tartalmát különböző körülmények befolyásolhatják: termelési, feltalálási hely, talaj, frissessége, stb., ezért csak a folia digitalis titráta dolgozható fel a recepturában, de gyárilag is. A levél titrált porából készül a pilula, kup, tinktura, infusum. A legcélravezetőbb a forrázat csak oedémánál kell a folyadék mennyiségére körültekintéssel lenni. A forrázatot mindig frissen kell elkésziteni, mert hamar bomlik, különösen nyáron.

Adagolására megvannak a pontos adatok, (az alábbi receptformulákból is kivehető). A gyári készitményeknél fel van tüntetve az adagolás. Egy digitális kurához általában 2—3 gr jön számitásba. A beteget figyelemmel kell kisérni, mert egyéne válogatja a gyógyszer iránti érzékenységet, sokszor ugyanis már 1—3 adag hányást idézhet elő.

A digitálisnak kumuláló hatása van. Tünetei: szabálytalan pulsus és légzés. Melléktünetek: étvágytalanság, hányási inger, pupilla megnagyobbodás. Mérgezési tünetei: hányási inger, fejfájás, látási és hallási zavar és végül szivbénulás. Már az első tüneteknél a digitális szedését abba kell hagyni és csak hosszabb pausa után szabad ismét bevenni. Rendes körülmények között a digitális gyógyhatása az első bevétel után 16 óra mulva jelentkezik.

A digitális medikátió kétségtelen legcélszerübb formája a levelekből készült gyógyszer, mely tökéletesebben tartalmazza glycosidáit és kisérő anyagait. Adagolásánál általános szabály a digitális pro dosi 0.10 gr. 3—4 napon át. A gyakorlat azt látszik igazolni, hogyha a kivánt hatás már a második, vagy a harmadik napon beáll, ugy, hogy a kumulátiót elkerüljük, a további adagolást beszüntetjük, vagy kisebb adagot adunk betegünknek. Az a felfogás is követőre talált, hogy 2—2.50 gr mennyiségig, tovább adatjuk az előrt mennyiséget. Ezen megállapitások csak a gyógyszerként hivatalosan kötelezett titrátára vonatkoznak.

Hatás, hatóerő és tartósság tekintetében, a tinctura digtalis közeliti meg a digitalis port. Rendszerint 14—20 cseppet adunk.

A digitalis levélből készült forrázat, a vizsgálatok szerint 20 százalékkal gyengébb hatásu, mint a digitalis titr. por. Viszont előnye, a gyorsabb és tökéletesebb resorptió, hátránya, hogy rövidebb ideig eltartható, különösen melegebb környezetben. A hideguton (maceratio frigida) készült áztatás a leghatásosabb. Bacterium invasió elkerülése miatt, az infusumhoz 3—5 százalék ajkoholt adhatunk. (Frölich.) Az infusumot klysmának is alkalmazhatjuk. A rectális alkalmazásnak előnye a gyors felszivódás és elkerülhetők az esetleg fellépő gyomorpanaszok. **A magisztrálisan elkészitett gyógyszereket a gyári készitmények nem pótolják.** Gyárilag feldolgozásra talál a digitális ambigua (sárga gyüszüvirág), a digitális lutea és mind gyarabban a digitális lanata (gyapjas gyüszüvirág).

Rp. Folia digitalis pulvis titrata 0.10 gr. D. tal. dos No. X. N. 3x1 port.

Rp. Fol. digital. plv. 0.10. Butyrum cacao qu. s. f. supposit. D. t. dos No. X. — Naponta 3x1 kupot.

Rp. Inf. fol digtalis 1.0:100,0, D. S. Naponta 3x1 evőkanállal.

Rp. Inf. fol. digital. Bulbus scillae ana 0.50:100, Naponta 3x1 evőkanállal.

Rp. Fol. digital. plv. Camphor trit, ana 1.5 gr, Massa pil. qu. s. ut f. pil — No. XXX. D. S. Naponta 1—2 pilula, Szivdecompensatio.

A strophantus gratus és a **stroph. Kombe** magjában kimutatható strophantin bevált a digitalis therápia kiegészitésénél. A tinctura strophanti peroralis adagolása bizonytalan eredménnyel jár, mert gyorsan elbomlik és nehezen szivódik fel. Eredményesen csak intravénásan adható. A hatás gyorsan bekövetkezik, cumulatió egész kivételes esetekben áll elő, legtöbbször akkor, amikor a digitális zavarokat okoz. A strophantin adagolása ott javalt, ahol a szivmüködést hirtelen és gyorsan kell befolyásolni. Az egyes adagok 0.002—0.004 mgr. — csak ! és rendesen 10—20 százalékos szőlőcukor oldatban injiciáltatnak. Strophantinra is érzékeny az a beteg, aki a digitálist nem birja. Különben is meggondolandó minden esetben a strophantinkezelés, mert egy igen veszélyes méreggel, az afrikai néptörzsek nyilmérgével dolgozunk.

Rp. Tinct. strophanti, tinct. valerian. aether. ana 5.0. M. D. S. — Naponta 3x10—25 cseppet, **Szivinsufficintia.**

Rp. Tinct. strophanti, tinct. strychni, tinct. gentianae ana 5.0. M. D. S. — Naponta 3x15 cseppet, **Gyomorpanaszokkal kisért szivinsufficientiánál.**

A májusi gyöngyvirág, (convallaria majalis), minden részében convallamarin glycosidát és convallarin és convallarinsav saponineket tartalmaz. A convallamarin hatása digitálisszerü, de quantitative gyengébb és kevésbé kumulál. Készitményei nem tarthatók el, könnyen elbomlanak. Az egész növényből tinkturát készitünk vagy fluidextraktumot. Ideges szivgyöngeség és szapora, rendezetlen pulsus esetében különösen ajánlható. Fertőző betegségek után jelentkező szivgyöngeségnél, igen jó hasznát vesszük. Ajánlják szivnyugtatónak operáció előtt és után, arteriosclerotikus, nephritikus megbetegedéseknél, eredményesen alkalmazzák a graviditásos és klimakterius szakban. A gyakorlat azt igazolta, hogy a friss növény és az abból készült praeparatumok megbizhatóbb eredményeket produkálnak. (Madaus.) Gyüjtendő.

Tüsszentő por készül porából (kronikus nátha), alkoholos kivonatából bedörzsölőszer rheuma és podagra ellen.

Rp. Herba vagy flos convallariae 4.0—10.0 ad 200.0. Infusum. D. S. — Naponta többször evőkanalanként. 5 nap után, ha szüksége mutatkoznék, a dosis felemelhető. **Szivgyengeségnél.**

Rp. Tinctura convallariae, Tinct. valarianae ana 10.0. D. S. — Naponta háromszor 15 cseppet. **Ideges szivbántalomnál.**

Tavaszi hérics. Adonis vernalis. Az egész növényben kimutatható adonidin glycosida és egy saponin, a gyökerében csak adonidin glycosida van. Hatása digitalisszerü és jellegzetesen hugyhajtó. Az adonidin a bélben gyorsan felszivódik, nem kumulál, ugyhogy a beteg hosszabb időn át is szedheti értékessé teszi sedativ tulajdonsága.

A klimax alatt fellépő szivpanaszok megszüntethetők. Infusumot készitünk 4—6 gr.-jából a 200.0-ra és naponta 4—6 kanálnyit kell a teából elfogyasztani. A gyári készitmények standadizált drógból vagy adonidin tartalommal készülnek. Gyüjtendő.

Rp. Infusum adonis vernalis 10.0:200.0 D. S. 5—6-szor naponta 1 evőkanállal. **Ideges szivbántalmaknál.**

Rp. Infusum herba convallariae 5.0, herba adonidis vernalis 8.0 ad 200.0 D. S. 2—3 óránként 1 evőkanállal. **Fertőző betegségek után fellépő szivpanaszoknál és hasonló panaszoknál a változó korban.**

Cseregalagonya. Crathaegus oxyacantha. A herba, vagy külön a virág és gyümölcs, kitünő cardiacum, elsősorban myocarditisnél az idősebb korban és akut fertőző betegségeknél. Gyógyhatása digitálisszerü glycosidájának az oxyacanthinnek tulajdonitható, amely a növény minden részében kimutatható. Az egész növényből készült tinkturából naponta 3—5x10 cseppet, a gyümölcsből készült tinkturából 15 cseppet adagolunk. Igen kiváló szivgyógyszer, melyet az orvosi gyakorlatban érdemtelenül hanyagolnak el. Herbája és külön a gyümölcse gyüjtendő.

Rp. Herba crataegi, bulbus allii sativi, herba equiseti, viscum album ana 25.0. 1 evőkanálnyit 200.0 vizre, jól kifőzni, reggel este hidegen 1 csészényit. (A bulbus allii helyett fucus vesiculosust is vehetünk.) **Szivbántalom.**

Minden gyógyszertárnak érdeke,

hogy a gyógyszertár nivójának megfelelő LEGJOBB MINŐSÉGÜ babaápoló készitményt adjon az anya kezébe.

VASENOL

BABAÁPOLÓ KÉSZITMÉNYEK

a legmodernebb pharmacologia kutatások alapján készültek. Bőrazonos lipoidokat tartalmaznak és a bőr anyagcseréjét és viztartalmát optimálisan befolyásolják.

Gyártja és forgalombahozza:

SZILÁGYI gyógyszervegyészeti laboratorium

A macskagyökér Radix valerianae, ideges szivbajoknál ősidők óta használt gyógyszer. Macerátiója 0.5—50:100.0, vagy a hivatalos Tinctura valerianae spirituosa, vagy a tinct. valerinae aetherea, melyet cseppek formájában szedetünk. Almatlanság kitünően bevált gyógyszere, ha az kimerültség, vagy szellemi tulfeszitett munka folyománya. Igen jól reagál a szervezet macskagyökérre ideges fejfájás, neurasthenia, továbbá a hőszám, graviditas, klimax alatt fellépő görcsök esetében is. Ideges gyomor és bélbajnál is használatos. Gyüjtendő.

Hasonló indikációja van a **szagos levendulának.** Levendula officinalis. Stomachicum is, olaja és virága kedvelt fürdőhozzátét. Termelhető.

Másodrendü fontosságuak, de alkalmazni szokták szivreható speciesekben, a **szurós gyöngyajakot** (leonurus cardiaca), a **citromszagu füvet** (melissa offic.), a **konyhaköményt** (carum carvi, a **kerti rutát** (ruta graveolens), a **kakukfüvet** (thymus serpyllum) Gyüjtjük, részben termelhetők.

Sulyosabb vérkeringési zavart collapsust, megszüntetni hazai növényekkel nem igen lehet. Erre a tropusi növények alkalmasak, melyek a központi idegrendszer izgatásával hatnak. Itt elsősorban a keletindiai **kámforfának** (laurus camphor) termékét, a kámfort kell emliteni. 10—20 százalékos olajos oldatát injekció alakjában alkalmazzák. Ritkábban perorálisan, mert hatása bizonytalan.

Egy másik analeptikus növény az **ebvészmag** (strichnos nuxvomica), melynek hatóanyaga a strychnin

Előfizetési díj:

1 hóra	15.— forint
Negyedévre	45.— forint
Falusi törpe gyógyszertáraknak:	
1 hóra	10.— forint
3 hóra	25.— forint
Szakszervezeti tagok:	
1 hóra	7.— forint
3 hóra	20.— forint

Postatakarékpénztári csekkszámla szám: 1402.

és brucin. Adagja 0.002 subcután vagy intravénásan, naponta 2—3-szor. Tulbecsülik veszélyességét. Mérgezési tünetei: fényérzékenység, tarkómerevedés, állkapocsgörcs.

Ide sorozható élvezeti cikkeink purin anyaguknál fogva, mint a kávé, tea, kakaó és a kóladió. Exotikus fák gyümölcse, levele. A coffein rendszerint mint coffein natrium bensoicum vagy coff. natr. salicylicum 0.2 pro dosi por, csepp vagy injekció formájában lesz adagolva.

A légközpont ingerlő gyógyszere a **lobelin**, mely az északamerikai lobelia inflata hatóanyaga. Herba lobeliae a drog.

A modern gyógyászatban igen értékes, a nálunk is feltalálható **csikófark**, (ephedra vulgaris) alcaloidája az ephedrin, mely nélkülözhetetlen gyógyszerünk lett. Gyüjtendő.

A legtöbb utóbb felsorolt hatóanyagokat a vegyiparnak sikerült synthetikusan is előállitani. Legyünk azonban tudatában annak, hogy akkor, amikor ezeket az értékes gyógyszereket gyógyitás céljaira felhasználjuk, végeredményben a növénygyógyászatból indultunk ki.

Rp. Rad. valerianae, flos lavandulae, herba cardui benedicti, fructus carvi, fructus foeniculi ana 20.0. M. D. S. 1 evőkanálnyit 1 csésze vizzel leforrázni. Naponta háromszor. **Ideges szivpanaszok.**

Rp. Herba leonuri sardiaci 50.0, herba crataegi cum fructibus, viscum album ana 25.0. M. D. S. 1 evőkanálnyit 1 csésze teára. 6 héten át reggel—este 1 csészényit. **Ideges szivkörüli panaszoknál.**

Rp. Fucus vesiculosus 20.0, viscum album 30.0, herba equiseti, herba cum fruct. crataegi ana 25.0. M. D. S. 1 evőkanálnyit 200.0 vizre. A főzetből reggel—este 1 csészényit melegen, 1 órával a lefekvés előtt. **Arteriosclerosis.**

Rp. Flos cum herba vernalis, herba ephedrae asparagus, flos cum herba covallariae ana 10.0. Ezt a mennyiséget 150.0 70 százalékos alkohollal 8—12 napig áztatjuk, azután megszürjük és 150.0 kiegészitjük. 10—12 cseppet naponta. **Alacsony vérnyomás elleni cseppek.**

Gyakori orvosi beavatkozást igényel a magas vérnyomás. Symptomatikus kurával a betegen segithetünk és kényelmetlenségeit eloszlathatjuk. Klinikusok és theoretikusok között még nem tisztázódott, hogy célravezető-e gyógyászati rendszabályokkal a vérnyomást csökkenteni. A gyakorlatban beigazolódott, hogy nem is rendelkezünk olyan gyógyszerrel, amely hosszabb időre lényegesebben lecsökkentené a vérnyomást. Ellenben rendelkezünk olyan növényekkel, melyek a subjektiv kényelmetlenségeket megszüntetik, kisebbitik.

Sok olyan növény van, melyet hypertonias bajoknál alkalmazhatunk. Ezek a subjektiv állapotot befolyásolni képesek, amiért gyakran szivesen és eredménnyel rendeljük.

Sokat vitatott, de alapjában véve értékes hypnoticumot szolgáltat a **fehér fagyöngy** (viscum album) szára és levele. Hatását cholin és viscin anyagának tulajdonitják. A hidegvizes kivonat a teljes értékü. Hatóanyaga könnyen elbomlik. Igazolva van, hogy a friss növényből készült gyári készitmények megbizhatóbbak. Friss növény nem állhat természetszerüleg rendelkezésünkre, ezért a kiszerelt készitményekhez kell folyamodnunk.

Hypertoniánál és arteriosclerosisnál megbecsült gyógyszer a **fokhagyma** (allium sativum). Állandóbb használatánál a vérnyomás csökken és a közérzet feljavul. Érelmeszesedésnél a nép prophylacticumként használja. Egyes szerzők krónikus nikotin ártalmaknál kiváló hatását észlelték. Subjektive kellemetlenséget okoz állandó használatánál a kilégzésnél észlelhető tipikus illata. (Zöld petrezselymet elrágcsálva kupirozható a kilégzés.)

Vérnyomáscsökkentő a **varjuháj** (sedum acre). A gyakorlatban fagyöngy, galagonya, varjuháj ana kevert teával jó eredményeket láttak.

A Keleti és Északi tengerből kihalászott **sóspörje** (fucus vesiculosus), mint az algák általában, kb. 0.03 százalék jódot tartalmaz, ezért megfelelő drógokkal kevert teája arteriosclerosis ellen jó.

A vérnyomás elleni teák állandó alkatrésze a zsurló (equisetum arvense), melynek kitünő diureticus sajátsága támogatja a teák összhatását.

Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság

— VIII., Üllői-ut 26. —

előadó ülései:

Május hóban az Egyetemi Gyógyszerészeti Intézet tantermében (VIII. Üllői-ut 26. III.) délután 3/4 6 órakor:

Május 9-én *Tudományos előadás.* Dr. Schulek Elemér egyet. ny. r. tanár: A halogenmeghatározások néhány magyar vonatkozása.

Május 23-án: *„Uj tudományok és uj szempontok gyógyszerészképzésünkben"* sorozat 2. előadása. — Dr. Sztrókay Kálmán egyet. m. tanár: Ásvány-földtani alapismeretek.

Junius hóban az Egyetemi Gyógyszerészeti Intézet (X., Hőgyes Endre-u. 7/9.) tantermében, délután 3/4 6 órakor.

Junius 13-án: *Tudományos előadás.* Dr. Módlinger Gusztáv egyet. c. ir. tanár: Az életritmus-vizsgálatok jelentősége a gyógyászatban.

Junius 27-én: *„Uj tudományágak és uj szempontok gyógyszerészképzésünkben"* sorozat 3. előadása.

Dr. Wéber Dezső egyet. m. tanár: A gyakornokképzésről.

Korpótlékos fizető-pénztár

A gyógyszerészek szakszervezetének és a két tulajdonosi érdekeltség kiküldötteinek jelenlétében ujra lényegesen közelebb jutottunk a Magyar Gyógyszerészek Országos Nyugdijintézetének megvalósulásához. A pontról-pontra megvitatott és letárgyalt rendelet-tervezetet és a kiegészitő rendeletet néhány napon belül felterjesztik a Népjóléti Minisztériumba. Egészen bizonyos, hogy ebből a gyógyszerészi viszonylatban korszakalkotó rendeletből hamarosan törvény lesz, mely engedélyezi és kötelezően kimondja a Nyugdijintézet haladéktalan felállitását.

Elfogódott örömmel és büszkeséggel közöljük kartársainkkal, hogy ebben a rendelet-tervezetben a M. Gy. O. Ny. uj, szociális szakaszszal bővült: a korpótlékos fizető-pénztár megvalósitásával. Valósággal hihetetlennek látszik, szinte álomnak is szép, hogy ennyire közel vagyunk hozzá. Hogy mindaz, amiért évtizedeken át hiába küzdöttünk, most a felszabadulás utáni harmadik május elsején már a kezében lesz munkásminiszterünknek: dr. Molnár Erik elvtársnak.

Érdekes és nagyjelentőségü szociális terv merült fel a törpe-gyógyszertárak önkéntes bevonásáról a korpótlékos fizető-pénztárba. És mennyi ötlet vetődik még fel, — mennyi érzés, könny, öröm, gyász, munka kell hozzá, hogy ebből a nyugdijintézetből élő és müködő, eleven valóság legyen.

Mindenre gondoltak ebben a rendelettervezetben, amiért ez a szakma hiába harcolt évtizedekig. Ebből a rendeletből nem fog hiányozni 1947 szociális szelleme.

Becsüljük meg, szeressük ezt a Nyugdijintézetet, mint egy gyermeket, ki 1947. május elsején, a munkásság seregszemléjén született meg. Kürtök harsognak odakünn, a munkásság ünnepét köszöntik.

De ez a születés életre kötelez. Munkára. A könnyek letörlésére, a gyász enyhitésére. Segitségre.

Ami 1947. május elsején indult el utjára, annak az életéről, fejlődéséről el kell számolnunk minden május elsején. Nyilt szinen. A világ munkássága előtt. *(—ly)*

Magunkról...

Valaki azt panaszolja, hogy lapunkat tultömjük tudománnyal, elhanyagoljuk a szakszervezeti vonalat és egyre kevesebb gondot forditunk a kötelező és nagyon is szükséges szociális nevelésre . . . Nem győzzük eléggé kihangsulyozni: szakszervezeti lap vagyunk, de egyben a szakma lapja is. De még egy szaklap szerkesztésében is nehéz a különböző szakmai igényeket kielégiteni: Hogy miként adagoljuk a tudományt és szakszervezeti életünk szociális megnyilatkozásait, azt legtöbbször nem is mi szabjuk meg, hanem a beérkezett anyag természete... Ha sok a tudományos cikk, abból majdnem mindig a tudományos élet zajlására következtethetünk. Mert még az ilyen tanulmányok sem nélkülözhetnek bizonyos mértékü időszerüséget.

Néha azonban, különösen igy május elseje felé, minden tudományon és gyakorlaton túlnőnek a sürgető, gyakran fenyegető szakszervezeti kérdések. A tudományos sikon mozgó tanulmányokat kivülről kapjuk, a szakszervezet ügyét csak a mi tollunk szolgálhatja. Ezt el is várják, ezt várják tőlünk. Szakszervezetünk a gyüjtőhelye egy ország gyógyszerészei panaszainak. Mi mindent első kézből kapunk. Nem azért irunk, hogy kitöltsük a lapot, hanem hogy minden vonatkozásban tájékoztassuk a tájékozatlan szakmát.

Talán egyszer eljön az idő, hogy ezt a munkát sem kell egyedül végeznünk. Amikor minden egyes kartársunk annyira bekapcsolódik a szakszervezet, a szakma életébe, hogy csak ugy ontják a cikkeket, leveleket, hozzászólásokat. Ha a fiatalság is megjelenik a porondon, hogy irjon, harcoljon, müveljen és müvelődjék. És minden kartársunk tudva-tudja, hogy közösségi küzdelmünkben valójában az ő életükért, az ő jövőjükért verekszünk. Akkor majd, mint jó gazda a termést, boldogan rendezzük a begyüjtött anyagot.

Ez a célunk. Ezért vág ma még a mi tollunk szociális rendet. Ezért irunk mi, a szerkesztőség, a szakszervezet belső munkatársai. Mig a tudományt, amint mondottuk, kivülről kérjük, kapjuk és közöljük . . . Igy egyesül, igy olvad egybe a tudomány szabadsága a szabadság tudományával!

(sz.)

Nagyon megnehezíti kiadóhivatalunk munkáját, hogy egy-egy gyógyszertár, ahol több előfizetője van lapunknak, **egy befizetési lapon** küldik be előfizetésüket. Itt a legnagyobb baj az, hogy **igen sok esetben a pénz rendeltetéséről nem is emlékeznek meg.** Minden cimváltozás azonnali közlését kérjük.

Penicillin és egyéb antibioticumok

Dr. Turi Pál egyetemi tanársegéd értekezése

A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság kitünő vezetősége előadássorozatának összeállításában a tárgykörök megválasztásánál mindenkor arra törekedett, hogy azokon időbelileg az érdeklődés fokuszában lévő kérdések is tagjai elé kerüljenek. Dr. Turi Pál előadó személyében kitünően összpontosult ez orvos-chemiai tárgykör alapos ismerete mellett az önálló gondolkodó és megfigyelő, a személyes tapasztalat, mely mindenkor magán hordja az egyéniség bélyegét. A folyó hó 11-én tartott előadáson a gyógyszerésztársadalom oly nagy számban jelent meg, hogy az előadóterem szűknek bizonyult. Az egyetemi gyógyszerész profeszorok és tanári kar teljes számban való részvétele különösen kihangsulyozta e csendben dolgozó, a fiatal, tudományosan képzett gyógyszerészgeneráció egyik legelhivatottabb tagjába helyezett bizalmat, de emelte az előadóülés sulyát a megjelent vendégek között Dr. Herry C. M. c. Clain, az Amerikai Missio orvosfőnöke és Dr. A. E. Brown, az U. N. O. egészségügyi szervezetének magyarországi megbizottja, kiket Dr. Schulek Elemér egyet. ny. r. tanár angol nyelven szivélyesen üdvözölt.

Az előadó néhány szóval ismerteti a tárgykörrel kapcsolatban eddig Magyarországon megjelent közléseket, majd a történeti előzmények rövid vázolása után rátér a penicillin gyártásának részletes ismertetésére. Beszámol arról a munkáról, melyet Fleming felfedezése után a mykológusok végeztek, hogy a gyártási célokra leginkább megfelelő penicilliumtörzseket kiválasszák. Az alkalmas penészgomba-törzsek penicillin-termelését a gomba mutációja révén (ultraibolya sugarak, colchinin-kezelés) mesterségesen is növelik. A Penicillium notatum biológiai, anatómiai és morphológiai sajátságainak leirása után az előadó részletesen ismerteti a felületi és mélykulturás gyártási eljárás minden fázisát. A British Council által rendelkezésre bocsátott kiállitási anyag felhasználásával a hallgatóság szemléletes képet nyer arról a különleges módszereket, aszeptikus feltételeket igénylő előállitási folyamatról, mely végül is a tiszta, kristályos anyaghoz vezet. Az előadó a kiállitott és vetitett képeket részletesen kommentálja, kifejti a nyers penicillin-oldat tisztitásának, sürítésének, mélyhütés mellett való vákuum-szárításnak módszereit, majd rátér a készitmény biológiai értékmeghatározásának ismertetésére. A gyürüs meghatározási módszert staphylococcus-levessel beoltott agar-lemezen gyakorlatilag is bemutatja. Részletesen foglalkozik Heatley és Fleming biológiai eljárásainak előnyeivel és hátrányaival, ismerteti ezeknek ujabb módositásait, majd a szer kémiai tulajdonságairól számol be. Bemutatja a penicillin kémiai szerkezetét, különféle hydrolitikus bomlásait és más reakcióit, továbbá az ismertetett reakciókon alapuló kémiai meghatározási módszereket. Beszámol azokról a vizsgálatokról, melyeket a penicillin-meghatározás területén maga folytatott, majd felhivja a figyelmet a penicillin gyógyszeres feldolgozásának főbb szempontjaira: a tökéletesen aseptikus kezelésre, különös tekintettel a penicillin-termelő mikró-organizmusokra, továbbá a viz, nehéz fém-ionok, alkoholok, sulfhydryl-csoportot tartalmazó vegyületek elkerülésének fontosságára, végül a pH és a hőmérséklet szerepére a penicillin-tartalmu készitmények tartósságában. — Értesülünk ezután az előadásból a főbb penicillin-készitmények szokásos elkészitési módjáról és azokról az eszközökről, melyek segitségével a penicillinnek a szervezetből való gyors kiürülését késleltetik. Az előadás befejező részében Dr. Turi beszámol a penicillin felfedezését követő ujabb antibioticumok közül a gyógyszerészi szempontból két legfontosabb készitményről: a tyrothricinről és a streptomycinről. Ismerteti előállitásuk módját, sajátságaikat és a felhasználásukkal készült gyógyszeralakokat. Az antibiotikumok témája szinte kimeritheteten — hangsulyozza befejező szavaiban az előadó — éppen ezért ebben az előadásban csak egy keresztmetszetet kiván nyujtani, egyben pedig rávilágit arra az utra, mely a gyógyszerészi tudomány uj, rendkivüli fejlődéshez fog vezetni.

A megjelentek nem csalatkoztak, mert a chemotherápiás effektust eddig elért legjelentősebb készitményeket: Penicillint, Streptomycint és a Tyrothricint oly nagysikerü, magasszinvonalu előadásban ismerték meg, mely kiértékelésében, keretében méltán illett a felfedező orvosi és chemiai kutatók geniális munkájához.

dr. Hantos

*

A Penicillin előállitási fázisainak vázlatát felkérésünkre rendelkezésünkre bocsájtotta az előadó, azonban technikai akadály folytán azt a következő számunkban közöljük.

Mint értesülünk, Dr. Turi Pál előadásának teljes szövegét a Gyógyszerésztudományi Társaság közeljövőben megjelenő Értesitőjének második száma fogja közölni.

TÖRÖK-LABOR
gyógyárunagykereskedés és vegyészeti gyár rt.
BUDAPEST, VI., KIRÁLY-UTCA 12.
Ismét régi pontossággal szállitja
a gyógyszertárak szükségleteit.
SÜRGÖNYCIM: DROGTÖRÖK BUDAPEST. — TELEFON: *225—460.

Tudomány és gyakorlat

Rovatvezető: dr. Hantos László

Hormonok és vitaminok

Irta: GUSZTÁV ANDRÁS okl. vegyészmérnök, gyógyszerész

Az élettantudósok kutatómunkája a századforduló óta igen nagy előrehaladást tett a különböző betegségek felkutatásában és gyógyitásában. Ez a kutatómunka rengeteg, addig ismeretlen összetételü és jelentőségü hatóanyagot hozott felszinre. A technika minden ágának nagymérvü fejlődése lehetővé tették ezeknek az anyagoknak alaposabb kimunkálását; az élettani kisérletek végtelen sorát a kutatók ezreinek kitartó munkája tette lehetővé, ezért került a gyógyitótudomány olyan magas fokra, mint amilyenen ma áll.

A physiologiai chemia és a gyógyszertudomány legnagyobb foku fejlődését két területen láthatjuk: az egyik a hormonok, a másik a vitaminok területe. Első cikksorozatunk a hormonokkal foglalkozik.

I. A HORMONOK

A hormonokról általában

Az élő szervezetben lévő anyagok, vegyületek egy része a vérpálya utján kerül elszállitásra és igy hatnak a különböző szervekre. Ez esetben a szerveknek „chemiai irányitásáról" beszélünk, tehát közvetlenül ható anyagokról van szó. Az anyagoknak egy másik fajtája a hormonok; ezek már nem annyira közvetlen irányitást gyakorolnak, hanem inkább a távolról való chemiai befolyásolást valósitják meg.

A hormonok az első csoport anyagaival szemben a szervezetnek csak egész pontosan meghatározott helyein keletkeznek, a belső kiválasztásu (belső secretiós vagy endokrin) mirigyekben, amelyeknek nincs közvetlenül kivezető részük, hanem váladékukat vagy termelt anyagaikat direkt uton a vérpályába juttatják. A velük foglalkozó tudományt, az endokrinologiát t. k. már Addison inditotta utnak: több, mint kilencven évvel ezelőtt (1855) kimutatta, hogy a bronzkór a mellékvese pusztulásával jár; kimutatták, hogy a pancreas kivágásával a kisérletekhez használt kutya cukorbajos lett, viszont a kisérleti kutya bőre alá varrt másik pancreas a cukorbajt visszafejleszti.

Az átültetési kisérletek során kiderült, hogy az idegen szervezetbe átvitt mirigy lebontódik és felszivódik, nem marad soká müködőképes (aktiv), a hatását csak az általa termelt anyagnak, a hormonnak köszönheti. Az is kiderült, hogy a hormonok nem specifikus fajuak, hanem specifikus müködésüek.

Röviden meghatározva: a hormonok (a görög hormao = elősegiteni igéből keletkett, Starling angol tudós által ajánlott név) a szervezet endokrin mirigyei által kiválasztott organikus anyagok, amelyek egyes (speciális) élettani hatásokat elősegitenek, tehát biokatalizátorok, esetleg gátolnak.

Ma már ez a meghatározás csak első megközelitésben helyes. Vannak ugyanis olyan hormonok, amelyek nincsenek a mirigyekhez kötve, u. n. aglanduláris hormonok; cikksorozatunk végén néhány szót majd ezekről is szólunk.

Az egyes hormonok tárgyalása a szokásos csoportositásban történik éspedig a hormontermelő szervek szerint. Ahol szükségesnek mutatkozott, az anatómiai és chémiai alapismeretekkel is foglalkozunk a könnyebb megérthetőség kedvéért.*)

Azok részére, akik behatóbban óhajtanak a kérdéssel foglalkozni, a következő irodalmi forrásmunkákat ajánlhatjuk:

Abderhalden, Rein és Fischbach könyvei a physiológiáról és physiológiai chemiáról;

Issekutz, Vámossy, Fritz, Lenhartz, McDougall, Verzár könyvei a gyógyszertanról és hatástanról;

Mosonyi János könyvei a biochémiáról;

Bomskow munkája a hormonkutatásról biológiai és chemiai szempontból;

Zechmeister, Karrer, Hollemann, Gillmann munkái a szerves chemiáról és gyógyszerszintézisekről.

I. MELLÉKVESÉK
(Glandulae suprarenales)

Az elnevezés nem teljesen helytálló, mert a vesemüködéssel nincs összefüggésük, csak anatómiai helyzetük indokolja a mellékvese nevet.

Feltünően kis szervünk, melyet már Eustachius is ismert. Felnőtt embernél összsulyuk ritkán haladják meg a 9—10 grammot. Felépitésük vizsgálatakor

*) Nyomdatechnikai szempontok miatt a szövegben előforduló chemiai képleteket a cikksorozat végén egyszerre közöljük.

mindjárt szembeötlik, hogy két részre tagozódik: egy sárgás külső, u. n. kéreg-, és egy vörösesbarna belső, u. n. velőállományra. A velőállomány sejtjei chrómsavas sókkal sötétbarnára festhetők (chrómaffin szövet). A mellékvesék működése két részből tevődik össze, bizonyítja ezt az is, hogy alacsonyabbrendü állatoknál differenciáltan, halaknál pedig egészen különváltan találhatók meg: éspedig vesék közötti szervre és adrenalinképző szervre tagolódik.

A mellékvesét egy rövid aorta bőségesen ellátja vérrel; saját sulyának hatnyolcszorosa folyik át rajta percenként.

Mindkét mellékvese eltávolítása halálos kimenetelü mind emberre, mind a melegvérü állatokra. Előfordul mégis, hogy a mellékvese kivágása után nem áll be az előirt idő alatt a halál, ugyanis ha akár csak az egyiknek is a negyed-ötöd része benn marad a testben, igen könnyen regenerálódik és néhány nap alatt megnő (hypertropheal). A mellékvese eltávolításával járó következmények: az izomerő igen gyors csökkenése (adynamia), ezzel együtt jár természetesen a fáradékonyság, a zsir- és szénhydrátforgalom erős zavarai (ezek kémia a jairól később lesz szó). Igen fontos tünet az erős vércukorsüllyedés, alacsony vérnyomás. A szervezet viz- és sóegyensulya is megváltozik. A vér chlortükre, Na-tartalma csökken, előtérbe lép a K, ennek következménye a vér besürüsödése, mert a vese sok NaCl-ot választ ki. A vérbesürüsödéssel együtt jár a maradéknitrogén mennyiségének megnövekedése. Az eltávolitás után végre néhány nappal beáll a halál. Mint, hogy a kisérletek szerint NaCl adagolásával a kisérleti állatok életben tarthatók egy kis ideig, nyilvánvaló a mellékvese irányitó szerepe a Na-K egyensulyában.

A fentiekben vázolt hypofunkcióval, illetve eltávolitással szemben ritka a hyperfunkció. A kéregállomány tulzott működése következtében időelőtti nemi érés következik be általában, aminek furcsa következményei vannak, igy pl. a belső nemi szervek nőies fejlődést mutatnak, mig a külsők him-karakterüek lesznek (hirsutizmus, virilismus, pubertas praecox). Ezt valószinüleg a később emlitendő andrenoszteron okozza.

Lássuk most a mellékves két részének physiologiai chemiai hatását.

A kéregállomány alkoholos kivonatából nagyhatásfoku vegyületet izoláltak, amelyet (cortex = kéreg) el neveztek cortinnak (Hartmann). Később Reichenstein rájött, hogy ez nem egységes, hanem több vegyületet tartalmaz, amelyek közül a legfontosabb a corticosteron, a desoxycorticosteron, az andrenosteron, tartalmaz még több, kevésbbé fontos kisérő vegyületet is.

A hormonokkal és vitaminokkal való foglalkozáskor találkozunk első pillanatra komplikáltnak tünő szerkezetü vegyületekkel, mint amilyen az előbb emlitett corticosteron is. Pedig lényegében csak egy phenanthrenvázás vegyület (tehát három kondenzált benzolgyürü) kondenzációja egy gyürüvé alakult pentánnal (tehát cyclopentánnal); az uj váznak — több kettőskötésü hydrogénnel lévén telitve — cyclopentanopolyhydrophenanthren-váz lesz a neve, előfordulási helyük után pedig sterin-váz. A corticosteron hatásának megértése céljából tegyünk egy kis kitérést a physiologiába.

A testben, pontosabban az izmokban feltünő a glykogén csökkenése az igénybevételkor, vagyis amikor az izmok dolgoznak; erősen megnövekedik a tejsav mennyisége, erősebb munka alkalmával ezen kivül megjelenik a foszforsav is. Pihenéskor azután a tejsav gyorsan eltünik. A glykogén és a tejsav + foszforsav közt folyamata, helyesebben a glykogén = tejsav + foszforsav reakció iránya a jelenlévő oxygen mennyiségétől függ, éspedig in vitro is igazolt kisérleteknél O_2-at, moszférában a tejsav keletkezése csekély. A fenti reakció termékeit nézve, megegyezést találunk az erjedéssel, itt a glykogén szerepel szénhydrátként, csak az ut más, amin keresztül a végeredményhez jutunk. (Erről majd a vi aminsorozatnál lesz szó.) Tudjuk azt is az erjedéstanból, hogy a szénhydrátok felbomlásának fontos katalizátora a foszforsav, amikor mint hexosefoszforsav kapcsolódik a szénhydráthoz, később aztán energiafelgyasztó reakcióban szétesik tejsavra és foszforsavra. A foszforsav azután ujra kapcsolódik egy szénhydrátmolekulához.

De honnan veszi a szervezet az energiát ehhez a bomláshoz és honnan veszi a foszforsavat? Ezt is kideritették már. Az adenosintrifoszforsav (két lépcsőben) átalakul adenylsavvá és foszforsavvá, a kreatinfoszforsav is kreatinra és foszforsavra bomlik energiafelszabaditó reakcióban. Ez a két helyen keletkező foszforsav játssza azután a katalizátor szerepét.

Itt kapcsolódik bele a mellékvese: az előbb emlitett foszforsavkapcsolódást, amelyet a szénhydrátok phosphorylálásának nevezünk, a cortin-csoport, illetve a corticosteron szabályozza és ellenőrzi. A kéregállomány eltávoli ása vagy csökkent működése esetén a fenti reakciók nem tudnak lejátszódni, az izom nem juthat pihent állapotba, mert a tejsav nem tünik el. Ugyanez okozza azután a diabetes renalist is: a hexosák phosphorylálása a cortin-csoport működésének hiánya miatt kiesik, a cukor feszivódása korlátolt, a vérbe nem jut át, de a vizeletben megtalálható a cukor (Mc Dougall-Verzár kisérletei).

A phosphorylálási folyamatok megbénulása magával hozza a zsirfelszivódás zavarait is, hiszen a zsirok is csak phosphorylálva vándorolhatnak. Fürth vizsgálatai szerint az epe, ahová a zsirok már felbontva kerülnek, jobban oldja a zsirsavakat, mint a tiszta epesavoldat, amely jelenség szerinte a lecithinnek a jelenlétével magyarázható. A lecithin egy phosphatida: glycerinészter két zsirsavmolekulával és egy olyan foszforsavval, amely már cholinnal (trimethyl-oxyaetyl-ammoniumhydroxyd) van észterifikálva. Alátámaszatja ezt az elméletet az is, hogy a mellékvesében, bár csekély mennyiségben, de találtak szabadon is cholint.

A cortincsoport vegyületeit ma már tudják szintetizálni. A szabadalmak százai védik az egyes gyárak előállitási módjait. Minthogy ennek ismertetése hosszu volna, eltekintek tőle.

Lássuk azonban most a mellékvese másik részét, a velőállományt. Érdekes módon a mellékvese fontosságát nem is a kéregállománynál fedezték fel.

A századforduló előtt néhány évvel Oliver és Sharpey léptek elő munkájukkal és kisérleteikben bebizonyitották, hogy a velőállomány kivonata bőr alá fecskendezve vérnyomásemelkedést okoz elő; bizonyos erek összehuzódtak, a szivverés pedig megszaporodott. 1899-ben már elkülönitették a hatóanyagot (Takamine, majd Aldrich), pár évvel később már szintetizálni is sikerült (1904, Dakin, Stolz). Aránylag egyszerü vegyület ez a hatóanyag, amelynek adrenalin nevet adtak. Szerkezeti képlete is elég egyszerü: pyrocatechinmethylaminoaethanol, azaz egy aethylalkohol (CH_3CH_2OH) származék, melynek methylcsoportjába methylamino-csoport ($—NHCH_3$), methylencsoportjába pedig pyrocatechin (o-dioxybenzol) van helyettesitve.

Az adrenalin hatása összefügg a szimpatikus idegrendszerrel. Testünk felépitése olyan, hogy bizonyos szerveink akaratunktól függetlenül működnek az u. n. autonom idegrendszer utján. Ez az idegrendszer az általa működésben tartott szerveket két, egymással ellentétesen működő résszel: a szimpatikus és a parasziimpatikus idegrendszerrel irányitja. Valamely inger továbbadásakor a mellékvese velőállományában és a szimpatikus idegrendszer végződéseiben adrenalin keletkezik, percenként és testsulykilogrammonként 0.3—3 gamma mennyiségben, amely csekély mennyiség elegendő a normális életfunkciók ellátására. Midőn az adrenalin a vérrendszerbe jut, ott érösszehuzódást idéz elő, szaporább lesz a szivmüködés. Érdekes tulajdonsága az adrenalinnak az, hogy nem egyformán mutatkozik a hatása, pl. nem szükiti az agy, a szív, a tüdő és az izmok egy részének ereit, minek következtében a nemszükitett helyeken vérbőség áll elő.

Adrenalin adagolásakor az anyagcsere menete is meggyorsul, pl. 0.2—1 mg subcután alkalmazott adrenalinnal 50 százalék növekedést is elérhetünk: a légzés mélyebb lesz, ami a szervezetbe több oxygént juttat, a szénhydrátok átalakulása erősebb lesz (v. ö. a kéregállománynál emlitett tejsavreakcióval!), ezzel együtt a testhőmérséklet is emelkedik, kisérleti állatokon egészen a lázas állapotig is mehet.

Érdekes módon az anyagcsere felfokozása nincs összefüggésben a vércukor növekedésével. Emberen 1 mg adrenalin már 2—4 órás hyperglykämiát idéz elő, ami glykosuriává növelhető, azaz a vizeletben is megjelenik a cukor. A többletcukor egy része a májban lévő glykogénraktárból kerül elő.

Az adrenalin a szervezetben igen gyorsan elbomlik, oxydálódik, igy időbeli távhatást nem tudunk elérni vele, helyette tartósabb hatásu rokonvegyületeit alkalmazzuk.

Elterjedten használja az adrenalint a sebészet a helyi érzéstelenités céljaira, pl. cocainum novummal együtt, amikoris az adrenalin érszükitő hatásánál fogva az érzéstelenitendő területet vérteleniti, az érzéstelenitőszer lassabban szivódik fel, igy meghosszabbodik a szervezetben különben igen gyorsan elbomló cocainum novum hatása.

Elterjedten használják az adrenalint asthmánál a hörgők görcsének oldására, azután felületi vérzések (lisebb horzsolások, orrvérzés) elállitására, szemcseppnek kötőhártyagyulladásos esetén, kenőcsben aranyeres csomóknál, vérzékeny fekélyekre.

Általánosan használt gyógyitó adagja 0.2—2 mg. Subcutan adagolva 5—8 mg már sulyos mérgezést okz, 10 mg tulnyomólag mortális. Adrenalinnal való tul gyakori gyógyszerelés időelőtti érelmeszesedést okozhat, ezt főleg az asztmásoknál tapasztalhatjuk a gyakori inhalálás miatt.

Az adrenalin a IV. Ph. H.-ban hivatalos Solutio Adrenalini hydrochlorici néven. Az előirt oldat 1 ezrelékes, amit a gyára állitanak elő. Szerepel még, mint a sebészet egyik fontos segédeszköze Sol. cocaini novicum adrenalino in ampullis (2 kcm-es ampullánként 0.2 mg adrenalin-tartalommal) alakban is; a FoNo készitménye az adrenalint Natrium bisulfurosummal stabilizálja. Különlegességek: Tonogen suprarenale, Metanephrin. Hatóanyaga a belföldi gyártmányok közül az Asthmosedin, Asthmolysin, Epheritum compositum, Lysasthmin, Tonolysin, Ephetonogen, Cortigen, Ericain, Neonovoton, Neotonocain, Novogen, Pitocain, Nathin, Nohäsa, Nodex, Nodil, Anugen, Rectal, Sanolan, Sanorect, etc. etc. specialitásoknak, tehát valamennyi az érszükitő hatást használja ki.

Az adrenalin már régóta szintetizálható. Általában a Höchst-eljárást alkalmazzák. Pyrocatechinre (o-dioxybenzol) chloracetylchlorid ($ClCH_2COCl$) hat, a keletkező vegyületet methylaminnal hozzuk reakcióba, az igy előálló aminoketont pedig adrenalinná redukáljuk. Élettanilag a balraforgó adrenalin a fontos, minthogy ez 12—16-szor hatásosabb a jobbraforgatónál. A szintetizáló eljárásnál borkősavval választják el a két módosulatot egymástól.

A vegyület fehér kristályos por, vizben könnyen oldódik, levegőn hig oldatban gyorsan oxydálódik, barnásbörös lesz; a fénytől is óvni kell! Sterilizálás esetén stabilizátort kell alkalmazni. Ha melegen készitünk kenőcsöt, csak a kihülés vége felé szabad a kenőcshöz adni.

Fontosabb szinreakciók: lugos közegben fluoreszkál (ezt felhasználjuk a vérben való kimutatásra is). $FeCl_3$-tól smaragdzöld, később ibolyásvörös, foszforwolframsavval pedig igen érzékeny reakcióban kék.

Befejezésül tegyük teljessé ismereteinket a chemiailag és fiziológiailag rokon vegyületek felemlitésével: STRYPHNON (methylaminoacetopyrocatechin), SYMPATOL (methylaminoaethoxy-p-phenol), CORBASIL (pyrocatechinpropanolamin), PULSOTON (isopropylamino-m-phenol), EPHEDRIN (methylaminophenylpropanol), AKTEDRON (phenylisopropylamin).

(Folytatjuk.)

„CITO"

készitmények közül korlátlanul kapható privát és pénztári csomagolásban:

Syrup. FAGIFOR
Arsofag dragée
Arsofag c. ferro dragée
Arsofag c. ferrochinino
Citargan pulv. és tabletta
Citolax tabletta
Hiperacin dragée
Neurocit
Nono zsebóvszer
Robocalcin sine et c. arsen.
Tonocardil dragée

„CITO"
gyógyszervegyészeti laboratórium
Budapest, XIV., Lengyel-utca 33
Telefon: 496-521.

A gyógyszerész-szakma igazoló-bizottsága

határozatait sokan sérelmesnek találták és az ítéletet megfellebbezték.

Így került ügyük a népbíróság fellebbviteli tanácsához.

Utána azt látták, hogy exponált jobboldali bünözők rövid uton felmentő ítéletet kaptak.

Felhördült a szakma, nem tudtuk megérteni, hogy az amugy is közismert enyhe ítéletek, hogy változhattak meg ilyen feltünő módon.

Sok utánjárással sikerült megállapitani, hogy kiváló összeköttetésekkel rendelkező „demokrata közvetitők" bizonyára önzetlen munkával, gyors tárgyalási idő kicüzéssel és kompromittáló iratok kicsempészésével, a védencüket felmentették.

A demokratikus pártok ebbe nem nyugodtak bele, az igazságügyi hatóságtól kértek jogvédelmet és ennek folyamányaként az utolsó 2 hónap fellebbviteli tárgyalásainál már két **gyógyszerész népbiró** müködik. Az eddig nélkülözött szakmai ismeretet e két kartárs tökéletesen pótolja és az eredmények azt igazolják, hogy a demokrácia elve: „a bünös vegye el büntetését, ártatlant ne üldözzenek" maradéktalanul sikerül.

Egy tényen rettenetesen csodálkozunk, hogy a tárgyalások folyamán milyen patkány módon viselkednek ezek a jó urak. Élénken visszaemlékezünk, hogy a hatalom teljében, duzzadó kebellel és felsőbbségi tudattal, milyen elutasitó magatartást tanusitottak velünk szemben, ha egyszer-egyszer szót emeltünk a sok szenvedés vagy igaztalan és embertelen magatartásuk miatt. Ugy látszik, örökös uralomra rendezkedtek be.

Elvártuk volna ezek után, hogy férfiasan álljanak helyt minden ténykedésükért, melyet oly nagyszerüen megjátszottak. Azok pedig, akik azt hiszik, hogy mivel a demokrácia reflektora még nem ért el hozzájuk, tovább is üzhetik bujócska játékukat, tévednek. Sor kerül idővel mindenkire, csak türelem.

Legközelebb módunkban lesz a két népbiró kartárs részvételével lefolytatott tárgyalások eredményeit közölni.

(M.)

Hogyan látnak és éreznek a növények

Igen, kedves olvasó, nem tévedés, valóban felvethejük a növényeknél is ezt a kérdést. A növényekkel nem foglalkozó átlagember csodálkozva és fejcsóválva hallja ezt, mert eddig ugy tudta, hogy az állat mozog, érez, a növény ellenben helyhez kötött és érzékszervtelen. Még Linné, korának legnagyobb természetudósa is azt tanitotta mintegy kétszázévvel ezelőtt, hogy az állat és növény éppen ebben különbözik egymástól. Ez a nézet Linné halála után is még sokáig uralkodott a tudományban, de ma már tudjuk, hogy a nagy Linné tévedett, mert bebizonyitott tény, hogy a növények is éreznek.

Hogyan lehetséges ez? Hisz a növények, ha megcsonkitjuk őket, egyetlen védekező mozdulattal sem árulják el, hogy éreznek-e ilyenkor valamit. Ez igaz. De gondoljunk arra is, hogy a növények más alkatuak és ennek megfelelően más életmódjuk miatt egészen másképp reagálnak a külső ingerekre, mint az állatok. A növényeknél például hiába keresünk az állatokéhoz hasonló agyvelőt vagy idegeket. De ha türelmesen és hosszabb időn át rendszeresen figyeljük a növényeket, csodás dolgokat tapasztalunk. Ezek arról győznek meg bennünket, hogy a növények is érző lények. Figyeljük meg például a sokak előtt ismert sarkantyukat (Tropaeolum). Kertjeinkben szivesen ültetjük ezt az igénytelen szépvirágu növényt, de cserepekben, szobanövényként is jól tenyészik. Ha egy cserép sarkantyukát ugy állitunk az ablak párkányára, hogy leveleivel a szoba felé nézzen, pár nap mulva azt fogjuk tapasztalni, hogy levelei ujra az ablak felé fordulnak. Tüzetesebb vizsgálatnál azt is észre fogjuk venni, hogy ezt a változást a sarkantyuka ugy vitte véghez, hogy leveleinek nyele megnyult és ugy görbült meg, hogy a levelek lapjuk felső oldalával ismét az ablak, vagyis a világosság felé kerültek. A növény törekvése, hogy levelei minél több napfényhez jussanak, mert leveleiben megy végbe az a rejtélyes vegyi folyamat, amelyet asszimilációnak nevezünk. Ennek az a lényege, hogy a növény nyers táplálékai: a talajból felvett vizben oldot ásványi sók és a levegőből a levelekbe jutó széndioxid saját teste anyagaivá alakulnak át.

TÜKÖRBE NÉZEGETI MAGÁT

Még érdekesebben viselkedik a sarkantyuka, ha egyik levele alá kis zsebtükröt helyezünk ugy, hogy a tükör erősen megvilágitsa a levél alsó lapját. Másnap azt vesszük észre, hogy a levél nyele kecses ivben visszagörbült és a levél arca, vagyis a felső lapja, mint valami hiu leány, gyönyörködik önmagában a tükörben. A különös viselkedésnek az a magyarázata, hogy a levél csakis a felső lapjával keresi a fényt, mert itt vannak az asszimiláló sejtek. Ezekre pedig akkor esik a legtöbb fény, ha a levéllemez a napsugarak irányára merőlegesen helyezkedik el. A természet sokoldalusságát bizonyitja, hogy vannak olyan növények is, amelyek árnyékban is jól megélnek. A növények bámulatos mértékben tudnak alkalmazkodni: ha tulsok fényben kell élniök, akkor ugy alakitják át leveleiket, hogy ne ártson meg nekik a nagy fény. Csak keskeny leveleket növesztenek s ezeket ferdén, sőt, függőlegesen tartják, mert ebben a helyzetben éri őket a legkevesebb napsugár. Ilyenek a mi füveink, de főleg a forróövi növények levelei. Ha pedig árnyékos hely jutott nekik, akkor mindent elkövetnek, hogy elegendő fényhez juthassanak. Ezt láthatjuk a repkényborostyánnál, melynek levelei mozaikszerüen helyezkednek el, nehogy egy is árnyékban maradjon. A kúszó növények még ügyesebbek: addig kapaszkodnak fölfelé, amig sok napfényhez nem jutnak. A fák lombozata a fény kihasználása szempontjából valóságos remekmü. Ugyanis a fa koronáját alkotó ágak emeletekre oszlanak és minden emelet lombozata ugy alakult, hogy az alsó emelet minden egyes levele pontosan a fölötte levő emelet hézagaiba illik bele.

A NÖVÉNY „SZEME"

Ha mikroszkóppal vizsgáljuk meg a levelet akkor kiderül, hogy a lomblevelek felületét egy sejtréteg

vonja be, amelynek az a feladata, hogy felfogja és megérezze a fényt. Ezek a sejtek félgömb alakuan kifelé domborulnak. Nyilvánvaló, hogy az ilyen szerkezetü sejtnek optikailag ugy kell müködnie, mint egy gyüjtőlencsének. Ez annál is inkább lehetséges, mert ezek a sejtek tartalmukkal együtt olyan tiszták és átlátszók, mint egy üveglencse. A buvároknak sikerült e lencserétegek egyes növények leveleiről sértetlenül lefejteniök. E „növényszemeket" fényérzékeny papirosra helyezve, tiszta fényképeket nyertek. A nemvárt sikeren felbuzdulva, a tudósok sokszáz növényfajon vizsgálták meg a fényérző szerveket és még bámulatosabb szemeket fedeztek fel. A legcsodálatosabbat a trópusokon élő Fitonia Verschaffelti nevü növény levelének felbőrében találták, ahol a rendes méretü sejtek közül hatalmas, félgömbalaku érzősejtek domborodnak ki. Ezek közepén még egy kicsiny üvegszerü, lencsealaku sejt ül, ennek anyaga fénytörő hegyi kristály. Tehát a Fittoniának valóságos szemei vannak! Természetesen, azt nem állithatjuk, hogy a növények valóban látnak is, de annyi már most is bizonyos, hogy a növény észreveszi, érzékeli a fényt, tájékozódni tud, hogy melyik irányból jön a világosság. Fényérző szervei — egy-két kivételes fejlettebb esettől eltekintve — körülbelül olyan fokon állnak, mint a gilisztáké. Ugyanis a földi gilisztáról tudjuk, hogy bár szeme nincs, de azért megérzi, hogy világosságon van-e vagy sötétben, mert a bőrében fényérző sejtek vannak.

Hogy a növény csakugyan érez arról egy egészen egyszerü kisérlettel is meggyőződhetünk. Nedves itatóspapir lapjai közé helyezzünk néhány babszemet és tegyük langyos helyre. Másnapra a babszemek kicsiráznak. Tegyük most az egyik babszemet olyan helyzetbe, hogy a kibujt kis csirája a föld felé forduljon, a másik babszemet pedig az elsővel forditott helyzetben rögzitsük. Boritsuk le mindkettőt egy üvegburával, hogy nedvességüket el ne veszitsék. Pár nap mulva azt fogjuk látni, hogy a rendes helyzetben lévő babszem szabályosan folytatta növekedését: csirája, amely a gyökér kezdeménye, a föld felé törekedett. A forditottan elhelyezett babszemnél azonban a felfelé forditott gyökérkezdemény szépen visszakanyarodott a föld felé és igy növekedett tovább, akárcsak a rendes helyzetben lévő babszemnél. Mit következtethetünk ebből a jelenségből? Kétségtelenül azt, hogy a csirázó mag gyökérkezdeménye minden körülmények között a föld irányában, vagyis lefelé növekszik. Tehát a növény gyökere megérzi, hogy merre találja meg a földet, amiből táplálkoznia kell. De még csodálatosabb megfigyelést tehetünk a már földbehatolt gyökéren. A növény gyökerét a földben áthatolhatatlan sötétség és minden oldalról többé-kevésbbé szilárd fal a termőtalaj veszi körül. Mégis, a gyökér ebben a nehéz helyzetében is pontosan tájékozódik: kikémleli a talajt, hol talál benne táplálékra, felkeresi a nedvességet és a szerint, hogy hol talál belőle többet, a talaj felszinén marad vagy a mélybe hatol, vagy éppen oldalt kúszik, de mindig arrafelé, ahol a legkedvezőbb körülményeket találja. Ha e kutató utján akadályokra bukkan, szépen kikerüli őket. Egyszóval, egész magatartásával elárulja, hogy tapint és érez. A növekedésben levő gyökér végét, a gyökércsúcsot egy védőburok, az u. n. gyökérsüveg veszi körül. Ennek mikroszkópos vizsgálatánál kiderül, hogy sejtjeiben szabadon mozgó keményitőszemecskék vannak. Ezek sulyuknál fogva mindig a legmélyebb helyzetbe kerülnek s igy a gyökércsúcs

KÖTSZER ÁRLAP

Steril vatta ceratba csomagolva, amerikai:

5	10	25	50	100	250
1.25	1.48	2.17	3.42	4.82	8.96

Nem steril vatta, csomagban, Ia. minőségü:

10	25	50	100	250	500	1000
—.78	1.34	1.90	3.14	6.72	12.32	22.40

Amerikai hófehér selymes vatta:

50	100	250	csg. orig.
2.04	3.36	7.20	9.60

Papirvatta:

50	100	250	500
1.23	1.68	3.14	5.94

Steril gaze

1/4	1/2	1 m
1.96	2.88	4.60

Steril pólya

5/5	5/6	5/8	5/10
2.07	2.30	2.76	3.22

Nem steril pólya

1.25	1.37	1.82	2.23

Gypspólya

5/8	5/10	10/10
3.42	3.99	7.64

Gyors kötöző, typus

5/6	5/8	5/10
2.39	2.85	3.30

Gennytál

15	22	26 cm
4.80	6.30	9.20

Mentőszekrények erős faláda, beosztással:

	Forint
I Ipari, kicsi, compl. felsz. 1—20 személy	116.—
II. „ közép „ „ 20—50 „	192.—
III „ nagy „ „ 50—100 „	296.—
Autóhoz kicsi (személy)	42.—
„ nagy (teher)	72.—

Mentőszekrényhez felszerelési cikkek:

Elsősegély könyv 1 drb	1.20
Vaselin 1 tub	1.30
Jod. old. pamacs 1 ampulla	—.80
Tapasz 10×6 m Hansa	2.—
„ 2×1 „ Leuco	1.75
Háromszögü kendő	3.—
Biztositó tü, 1 tucat	1.44
Kötszer-olló	9.50
1 fasin készlet	9.60
1 drb Kramer-sin	6.—
1 drb Érlekötő szalag	1.20
1 „ Égési pólya	12.—
100 g „ olaj üveggel	4.50
1 üveg vérzéscsillapitó vatta	5.50
1 drb ivópohár, aluminium	2.80
1 „ körömkefe, egyszerü	4.30
1 „ amónia-párna	—.80
1 üveg Hoffmann-csepp	—.80

KÖVESDI SÁNDOR

Budapest, V., Bajcsy-Zsilinszky-ut 22 szám

Telefon: 125—946

Pontos légy a május elsejei felvonuláson!

különböző mozgásainál mindig más-más helyen halmozódnak fel. Itt tehát a föld vonzóereje képesiti a gyökeret arra, hogy megérezze, milyen helyzetben van.

A növény földfeletti részeiben is találtak ilyen szabadon mozgó keményitő szemecskéket. Például a szárban, a virág kocsányában és általában minden növekedésben lévő hajtásában. Érdekes kisérleteket is végeztek erre vonatkozólag. Ezekből kitünt, hogy abban az időben, amikor hiányzott a kisérleti növényből a keményitő, a gyökerek nem találták meg a földet, a bokor hajtásai kuszán állottak, mihelyt azonban ujra képződött bennük keményitő, megint normálisan, a megszokott módon helyezkedtek el. Ezeket a szabadon mozgó keményitő szemeket tartalmazó sejteket a növények helyzetérző szervének tekinthetjük. E példák fogalmat nyujtanak arról, hogy a növény mennyire más szabásu érzékszervekkel rendelkezik, mint az állat.

Tiszán tapintásra szolgáló szervet sok növényen sikerült kimutatni. Ilyen a Mimosa Pudica nevü növény, amelynek rendkivüli érzékenysége már régóta ismeretes. E növény levelein 1—2 és fél millim hosszu tapintóserték vannak és a mimóza csak akkor rezzen össze, ha serkéit megérintjük. Egyik szányas levélke a másik után csukódik össze és a kis bokor jóideig szomoruan, megtörten áll. Érzékenységet hazai növényeinken is megfigyelhetünk. Ilyen pl. a szántóföldjeinken található sóskabokor, melynek virágja bámulatos érzékenységet mutat. Ha türelmesen kilessük, amig odalibeg egy rovar, hogy felszivja a virág édes mézét, érdekes jelenetnek lehetünk szemtanui. A vendég rátelepszik a sziromlevélre és miközben fejével a mézforráshoz hajlik, megérinti valamelyik porzószálnak alsóbelső részét. Azonban nyomban ijedten el is rebben a virágról mert a porzószár felágaskodott, tokja felpattant és teleszórta sárga virágporral a betolakodott vendéget. A porzószál tehát megérezte a rovar érintését. Ha már most a porzószál érzékszervét kutatjuk, itt is érző szemölcsöket találunk, amelyek mint parányi ujjak nyulnak ki a porzószál alsó-belső részéből.

GYAKORLATOK A KORLÁTON

A kuszó növények mindegyikén vékony fonalakat találunk, ezek a kacsok. Ha megérintjük őket, semmi feltünőt nem észlelhetünk rajtuk; sima felülethez, pl. a falhoz érve sem mutatnak változást. Ha azonban valamilyen dróthoz vagy léchez ér a kacs, csakhamar horog képződik a végén. Ez másnapra már hurokká fejlődik és néhány nap mulva szorosan körülöleli a támaszt. Megállapitották, hogy a kacsokon is nagy számban vannak tapintó szemölcsök, sőt ezek megvékonyodott bőre alatt az érzékeny plazmában még hegyes kristálytűt is találunk. Ha a kacs hozzáér a támaszlelkezett ingert idegek vezetik az agyba és igy jut az anyagba, akár a tű az ujjunkba és ezt érzi meg a növény.

A NÖVÉNYEK „IDEGSZÁLAI"

Tudjuk, hogy az állatoknál az érzékszervekben keletkezett ingert idegek vezetik az agyba és igy jut az állat tudomására. Vajjon igy van ez a növényeknél is? A tudósok sokáig bajlódtak ezzel a problémával és megállapitották, hogy a növényi sejtek fala minden oldalán át van lyuggatva és az élő sejtanyag e nyilásokon át nyujtja láthatatlan szálait egyik sejtből a másikba. Az ingert ezek a finom fonalak vezetik. E fonalak az egész növény testét egyetlen egésszé füzik össze, mely a gyökértől a virágig egységesen dolgozik és érez. Az ingervezetésnek ez a módja azonban nagyon lassu. Ez az oka annak, hogy a növény csak órák mulva reagál az ingerre. Az olyan növényeknél, amelyek gyorsan reagálnak az ingerre, a kutatók valóságos idegfonalakat fedeztek fel. Ez a felfedezés nagyon közel hozza a növényeket az állatokhoz: csak fokozati különbség van közöttük.

IZLÉS ÉS SZAGLÁS

Ha szabad a növényeket az állatokhoz hasonlitanunk, akkor jogos az a kérdés is, hogy vajjon tudnak-e a növények izlelni és szagolni is? Iz és szag észrevétlenül átmegy egymásba, ugy hogy lényegükben ugyanazt: az anyag vegyi felismerését jelenti. Nézzük pl. a gyökeret. A gyökérnek a talaj száz meg százféle vegyi alkotó része közül pontosan ki kell választani azokat, amelyekből táplálkozik. Vagyis, a gyökér különbséget tud tenni használható táplálék és káros anyag között. Ezt a megkülönböztető képességet az embernél izlésnek és szaglásnak hivjuk. A városi utcákat szegélyező fákon megfigyelték, hogy ha gyökereik a földbe lefektetett gázvezető cső közelébe jutottak, szépen elkerülték őket, valósággal elmenekültek a rájuk is ártalmas világitógáz közeléből. Ez az adat is azt bizonyitja, hogy a növény szagolni tud. Izlelő képességet kell tulajdonitanunk a virágnak is. Ez ugyan furcsán hangzik, de rögtön megbarátkozunk ezzel az állitással, ha megismerjük a virág életét. Tudjuk, hogy a virág legfontosabb életfolyamata a termékenyités. Ez csak akkor következhet be, ha a bibére jutott virágporból egy szemecske a magház mélyén rejtőző petesejttel egyesül. A petesejt egy bizonyos édes anyagot választ el, ez az édes iz kalauzolja a petéhez a virágpor-szemecskét.

Ime! A növény tapint, a növényszagol és izlel, a növény megérzi a fényt, amit ugy is mondhatunk, hogy a növény lát is a maga módján. A növény érzésével azt bizonyitja, hogy az érzés az élet ősi tulajdonsága. Érzés nélkül egyetlen élőlény sem ismerhetné fel szükségleteit. Az érzés óvja meg a káros hatásoktól, az érzés teszi lehetővé az élő szervezet számára, hogy alkalmazkodás utján ujra helyreállitsa lété megzavart egyensulyát. Száz meg száz jel arra vall, hogy a növények érzéki életét még csak tökéletlenül ismerjük. A jövő kutatásai nagyon sok nem is sejtett felfedezéshez vezethetnek.

RÉDEI JENŐ, gimnáziumi tanár.

Az „Élet és Tudomány" (Munkások a tudományért — Tudósok a munkásokért) ápr. 15-i számából.

Ismételten kérjük a szakszervezeti tagokat, hogy a havi tagjárulékot (1 forint), ne a kiadóhivatalunkhoz, hanem a gyógyszerész szakosztály cimére VI., Eötvös-u. 25/a, a 32.917 számu csekkszámlára fizessék be.

Gyógyszerészek Szövetkezete

Két év után gazdasági téren ott tartunk, hogy az első konkrét eredményről számolhatunk be. Megalakult a Gyógyszerészek Szövetkezete.

Néhány nap óta a városban szakkörökben mindenütt az első kérdés, mi van a szövetkezettel, mi van mögötte? Ez az általános érdeklődés igazolja azokat, akik tüzzel-vassal a szövetkezet létesitése érdekében harcoltak. Minek a szövetkezet és mik a céljai? Kinek jó: a tulajdonosi karnak, vagy a nincstelen alkalmazottnak? Mindezen kérdésekre azt válaszoljuk, az összgyógyszerészek érdekében alakult, minden egyes gyógyszerésznek, legyen az munkavállaló vagy munkáltató: javára válik.

Megkérdeztük az egyik alapitót, egy nagyobb fővárosi gyógyszertár tulajdonosát, hogyan is állunk azzal a bizonyos „trójai falóval", ahogyan egyesek célozgatnak a szövetkezetre. Válaszában leszögezte, hogy a szövetkezetre igen nagy szükség van. Nem siettetni és nem is hátráltatja a gyógyszertári jogositványok bonyolult kérdésének törvényes rendezését. Egy másik tulajdonos kérdésünkre megmagyarázta, hogy miért jegyzett nagyszámu részjegyet, mikor az nem biztosit több szavazati jogot, mintha csak egyet jegyzett volna. Szerinte ezt a szövetkezetet évtizedek előtt kellett volna megcsinálni, egyidejüleg az osztrák, német, román és a nagy nyugati demokráciákkal. Igaz, hogy a szövetkezeti eszme egyforma jogokat jelent az egyforma kötelességek mellett, mégis, akinek nagyobb a lehetősége, mint az alkalmazott kartársaké, vagy a napi 20—30 forintot forgató törpe tulajdonosé és mégis ugyanannyi részjegyet jegyzett, az bünt követ el a szövetkezet ellen és eláruja a gyógyszerészi közösséget.

És Te „mezitlábas", Te mit vársz a szövetkezettől? A szövetkezet a miénk, mert ha a tulajdonos csak jó, olcsó és elegendő mennyiségü árut kap, én és mi azonban az életet. Gondold el, egy-két év mulva a szövetkezet, ha csak egy milliós havi forgalmat csinál — ez igazán szerény elképzelés, — akkor abból havonta 60.000 forint jut szociális juttatásokra, csak a szövetkezeti megtakaritásokat véve alapul. Lesz pénz a szegénylegény patika felállitására, lesz pénz a gyermekek nevelésére és mindenre, nem kell majd félni az öregségtől, nem kell félni asszonyainknak attól, hogy megrokkanunk, vagy a korai özvegységre jutva mi lesz velünk. Igaz, hogy most végre Nyugdijintézetünk is tető alá kerül. Lesz most már remélhetőleg rövidesen nyugdijintézetünk és korpótlékos pénztárunk.

Csodálatos dolog, mondotta egyik sok viharos tárgyalást megért szakszervezeti vezetőnk: — a szövetkezet alakuló ülése közelhozta egymáshoz a pártok és különböző érdek képviseletek kiküldötteit, mindegyik csak a pályáját szerető és féltő gyógyszerész volt, egymást támogatták érvekkel, szaktanácsokkal, ötletekkel.

Kartársaink talán részletes programmot várnak a szövetkezettől: ez még korai. Részletes gazdasági tervet nem lehet addig közzétenni, mig az egyes pontok a megvalósulás stádiumába nem kerülnek. Röviden a szövetkezet gazdasági célja: ellátni minden gyógyszertárat elegendő mennyiségü, megbizható, olcsó áruval. Ellátni a kartársak háztartásait is mindennel, aminek szövetkezeti beszerzése rentábilis. Célja export utján importálni és mindent, amit lehet hazai nyersanyagból előállitani. Ez a számos irányba szétágazó feladatkör nagyon sok munkaalkalmat teremt és éppen a gyógyszerészi képesités sokrétüsége a legtöbb feladatra alkalmassá teszi a gyógyszerészt, a többi állásokra a gyógyszerészek szakképzett hozzátartozói jönnek elsősorban tekintetbe. Kiépiteni a gyógyszertári és egyéni áruhitel lehetőségét, gondoskodni a kiadott jogositványok felállitási lehetőségéről, végül szociális téren korszerüt alkotni.

ifj. K. J.

*

Alapitási tervezet.

Alulirottak „Gyógyszerészek országos fogyasztási-, termelő- értékesitő szövetkezete" röviden „GYOFOTÉSZ" cég alatt (korlátolt felelősségü) szövetkezetet akarnak létesiteni, Budapest székhellyel és a nagyobb vidéki városokban fiókalapitási lehetőséggel.

A szövetkezet célja elsősorban tagjait, az árufeleslegből pedig az összes gyógyszertárakat (más üzemeket, kereskedéseket) nyersanyaggal, termelvényekkel, készitményekkel ,gyári árukkal) általában minden cikkel, mely a gyógyszerészek üzemi és személyi szükségleteinek előállitását szolgálja, továbbá felszerelésekkel, eszközökkel és berendezéssel ellátni. Készitményeket egyedül előállitani, kiszerelni, vagy a szövetkezeti tagok által előállitani. Gyógyszer és gyógynövény exportot, importot lebonyolitani, bel- és külföldi képviseleteket szerezni és a fölös magyar áruval kompenzációt lebonyolitani. Ipari nyersanyagokat feldolgozni. A fenti célok szolgálatában kizárólag tagjainak áruhitelt nyujtani.

Célja továbbá a szövetkezetnek gyógyszerészi munkaalkalmak létesitése, munkavállalók önállósodásához való segitése, valamint fogyasztási cikkekkel való ellátása.

A jegyzendő üzletrészek névértéke 300.— forint, melynek felerésze jegyzéskor, másik fele egy hónap mulva esedékes. Az igazgatóságnak méltányos esetekben jogában áll ettől eltérő fizetési módozatokat megállapitani.

Egy tagnak csak egy szavazata van, a jegyzett üzletrészek számára való tekintet nélkül. Ez vonatkozik jogi személyekre is.

Uzletrészek után osztalékot nem fizetünk, miután azonban a szövetkezet minden tagját (munkáltató és munkavállaló) egyforma jogok illetik, a visszatéritésben, illetve részesedésben egyformán részesülnek.

A visszatérités, illetve részesedés nem haladhatja meg az összny ereség egyharmad részét. A nyereség többi része jóléti és tovább-

fejlesztési célokat szolgál, melynek hováfordításáról a közgyülés dönt.

A szövetkezet tagjai csak a jegyzett, illetőleg befizetett üzletrészeik erejéig felelnek.

Az esetleges veszteség a tartalékalapból, ennek kimerültével az üzletrészek összegéből fedezendő.

A szövetkezet tagja lehet minden oklevéllel, vagy tirocinális bizonyitvánnyal rendelkező, önálló, vagy alkalmazotti minőségben dolgozó gyógyszerész, aki gyógyszertárban, gyógyszerészi érdekképviseleteknél, gyógyszerészek javát szolgáló intézményknél, valamint olyan munkakörben dolgozik, melyhez gyógyszerészi képesités kell. A fentiek közül nem lehet tag olyan gyógyszerész, akinek gyógyárunagykereskedése, drogériája vagy más önálló vállalata van. Jogi személyek közül a szövetkezet tagjai lehetnek az érdekképviseletek, betegbiztositó pénztárak házi gyógyszertárai és a gyógyszerészek javát szolgáló altruista intézmények.

Budapest, 1947. április 10.

Bányai Károly, Budanovits Tibor, Dorszky Dezső, dr. Fáczányi István, Faragó Sándor, Fehér László, Fülöp Lajos, Győrbiró Jenő, Hartmann Tivadar, Kalán Gyula, dr. Lajbek Jenő, Löcherer Tamás, Margittay Tibor, Márkus Dezső, dr. Molnár Alfréd, dr. Molnár István, Somogyi Sándor.

Hozzászólás Nikolics Milivoj fejtegetéseihez

Előrebocsájtom, hogy aki engem huszéves müködésem alatt ismert, soraimért nem fog elfogultsággal vádolni.

A Szakszervezet nem kis reménységet keltett az alkalmazottak körében amikor ezt a fontos kérdést felszinre hozta. Valljuk be azonban, illuziókra épitettek, mert az önállósodás, a magántulajdon vágya, mindenkinek a szivében él. Azokében is, akik a közösségért vállalt munkában két urat akartak szolgálni.

Kolléga ur fejtegetésével — amint láttam — az O. Gy. E. sem ért egyet. A reform kell, a gyógyszertárak 6000 lélekszámának higitása feltétlenül szükséges. Az emlékirat szerkesztői is bizonyára gondoltak arra, hogy ez a lélekszám mennyire növekszik a városokban a hét két-három napján, amikor a környék lakossága felviszi áruját a piacra, néha 30 km.-es körzetből is. Ilyenkor szükségleteit is rendszerint ott szerzi be. Gondoljuk el, ogy egy-egy patika bevétele hányszorosára növekszik — ragadjunk ki egy-két várost — pl. Baján, Mohácson, Veszprémben.

Ezzel természetesen erősen visszaesik a falusi gyógyszertárak jövedelme. Itt tehát semmiesetre sem beszélhetünk a 6000-es szám nagyobbfoku csökkentéséről. A városi emberek nagyrésze biztositott tag. Ezek könnyebben veszik igénybe az orvost és a patikát. Másik részük igényesebb a falusinál, pénze is jobban van, telik a gyógyszerre.

Surlódásra ad alkalmat Nikolics Milivoj megállapitása az alkalmazotti karról. Alig hihető, hogy itt tárgyilagosság vezetné. Mert pl. melyik alkalmazott kolléga ne szánná patikájára a zárás utáni időt, ha magának dolgozna? De melyik tulajdonos maradna otthibelődni könyvek vezetésével, rendelés összeállitásával, számlázással, ha magának abból nem lenne haszna?

Mutasson alkalmazottat, akiből — előlépve a kritizált rendből — hiányzik „az a bizonyos képesség, kockázatvállalás és felelősségérzet az önálló munkáért." Tudja-e, hogy milyen eredménnyel dolgoznak a hatósági kezelők? Tapasztalat szerint a legtöbb alkalmazott katárssal záróráig nincs baj, miért ne állná meg a helyét záróra után? Miért mutatna e z e n a t é r e n fogyatékosságot, hozzánemértést?

Az államositás kérdésében jó volna próbát tenni, hasonlóan a hatósági kezelői megbizáshoz. Aztán nézzük meg az eredményt egy év után. Szerintem a közösségben dolgozó gyógyszertárak hozama magasabb fizetést, nyugdijat biztositana és az állam is megtalálná a számitását. A családos, többgyermekes apák mai fizetése bizony alacsony.

Miért törekednék az O. T. I. és a többi pénztár minél nagyobb önállóságra. Tessék megkérdezni a vezetőségüket. Az ilyen gyógyszertárak személyzetét a fizetésen felül százalékkal kellene jutalmazni, szorgos, becsületes munkára serkenteni. Nikolics kollégának igen rossz véleménye lehet a közjavakkal gazdálkodó emberekről.

Nagyon tetszett az az inditványa „hogy a jogadományozásnál a gyógyszerészetet kitanult gyermek, ha a családi gyógyszertárát meg akarja tartani, a pályázatból ki ne zárassék." Átlátunk a szitán, ezt mindenki megérti. Legyen szabad az életből vett példával szolgálni a predestinációra (mint régen a katonatiszteknél). A gyakornoki tanfolyamon történt. Az egyik gyógyszerész-gyerek két évi gyakorlat után megkérdezte tőlem, hogy milyen is az az Extr. Belladonae. A másik (diploma után) apjának 1 pengőt ajánlott fel, ha helyette elkészit 10 darab végbélkupot. Tisztelettel

Sexulin inj. (Természetes tüszőhormon)
3x50.000 E., 5x10.000 E., 1x50.000 E.

Sulfostat (P. aminobenzolsulfamid)
10x0.40 g., 24x0.40 g. és 100x0.40 g-os tabletták

Cocadrit (Cocainum novum adrena innal)
fogászati helyi érzéstelenitésre
2% és 4%-os 10x2 ccm. és 100x2 ccm.

Servita B_1 (B_1 vitamin)
5x10 mg. és 5x50 mg. inj. — 20x5 mg. tabletta

Gyártja és forgalomba hozza
Servita
Gyógyszergyár és Vegyipari RT.
Budapest, VII., Somogyi Béla-ut 1.

kérdem; hasonlóak pályaszeretetből mennek-e gyógyszerésznek, vagy a családi érdek kivánja igy?

Az alkalmazotti kar törekvő része a saját gazdája szeretne lenni. Ma egy gyógyszertár berendezése, amikor a régi világgal ellentében, alig pár száz gyógyszerrel dolgozunk, nem elérhetetlen álom. Eszmei érték nélkül ezt az összeget elő lehet teremteni.

Az O. Gy. E. emlékirata józan meggondolásból felajánlotta a méltányos megoldást. Ezen az uton kell járni — a pályázók kijelölésénél is — és keresni a végleges kibontakozást.

KERTÉSZ LÁSZLÓ, gyógyszerész.

HIREK

Veterán

Eddig két cikke jelent meg „A Gyógyszerész"-ben. Gyanus volt tulzott baloldalisága. Legutóbb ugyanis már régi szocialistákat is kikezdett. Ezért szólitottuk fel egy szerkesztői üzenetben, hogy nevezze meg magát.

Felhivásunkra megjött a válasz. „Kabalából" csak a harmadik cikk megjelenése után hajlandó levetni inkognitóját. És hogy e hajlandóságának hitelt adjunk, mindjárt be is küldte a negyedik cikket is.

Kár volt. Mert már a harmadik közlemény sem fog megjelenni . . . Tulságosan mohó volt. Éppen ezzel árulta el magát. Előttünk már nem titok, hogy Veterán, ez a kabalás szerkesztő, évtizedeken át egészen más hurokat pengetett a gyógyszerészi szaksajtóban.

Most egyszerre előmerészkedik. Hiányzott a nyilvánosság. Nem sokat töprenghetett. A legegyszerübb módszerhez folyamodott. Akiket évtizedeken keresztül agyondicsért, azokat most megtámadja. Régi cikkeit egyszerüen kiforditotta, mint egy elhordott ruhát.

Valljuk be: szánalmas és szégyenletes kisérlet volt. Nem volt méltó a hajdani „nagy" szerkesztőhöz. Ha annyira kabalás ember, menjen más pályára. Nálunk már leszerepelt. Tollát eladta, hitelét eljátszotta.

Nem érdekel bennünket, hogy melyik munkáspárt igazolványával próbálta korszerüen átfesteni nyilas formaruháját. De „A Gyógyszerész" ehhez az átmázoláshoz még nyomdafestéket sem ad a kabalás szerkesztőnek.

Ha ficánkoló tollát még mindig nem tudja megfékezni és birja hetvenéves tüdeje, csak fujja meg a füzesgyarmati kürtöt. Messziről jött ember . . . De mi szemtől-szemben álltunk egymással. Nekünk hiába fujja a forradalmi idők dalát. Mi a nyilas indulókat halljuk belőlük.

Ön állitólag „forradalmár". Bizonyitsa be, hogy tud ütni is, ha kell. Verje ki a tollat a saját kezéből. (sz.)

FELHIVJUK MUNKAVÁLLALÓ KARTÁRSAINK FIGYELMÉT, hogy a kataszteri-ivek beadási határideje rövidesen lejár. Az ivek szerkesztőségünkben igényelhetők 1— Forintos nyomdaköltségi áron.

EZ AZ UTOLSÓ FELHIVÁS!

A Gyógyszerésztudományi Társaság uj demokratikus vezetősége igen komoly és országos viszonylaton tulmenő programmal indult. A Társaság értesitője rövidesen megjelenik. Kartársaink abból izelitőt kapnak a nagy tudományos munkáról. Ezuttal ismételten felhivjuk figyelmét minden magyarországi gyógyszerésznek, hogy igyekezzék a tagok sorába minélőbb felvétetni magát, mert nem csak a tagdijak fizetése, de az akcióban való részvétel is feltétlen szükséges.

Pályánk tudományos nivójának megtartása és emelése mindnyájunk kötelessége.

A belépést kérő nyilatkozatot a Gyógyszerésztudományi Társaság cimére: Budapest, VIII., Üllői-ut 26. VI. szám alá kell beküldeni.

Halálozás. Missik Béla gyógyszerész Nagytétényben, 48 éves korában elhunyt. Gyászolják özvegye és két árvája.

Lipsitz János hajdunánási gyógyszerész tüdőgyulladás következtében 1944. szeptemberében Auschwitzban elhunyt.

Somogyi János vecsési gyógyszerész, április 5-én elhunyt. A Sors nem engedte meg néki, hogy ez évben ünnepelje gyógyszerészi oklevele megszerzésének 50 éves jubileumát.

A Magyar Belügyminisztérium V/2. ügyosztálya, mint Kábitószereket Ellenőrző Központi Szerve közli:

254/K. Sz. — 1947. szám.

Felkérjük a budapesti és vidéki gyógyszertárakat, hogy **dr. Basch Gyula orvos** fejléccel ellátott vényeire, kábitószeres gyógyszereket **ne szolgáltassanak ki;** mert nevezett orvos Budapest, IX., Mester-utca 31 szám alatt nincs és az Orvosok Szabad Szakszervezetének sem a régi, sem az uj nyilvántartásában nem fordul elő.

Budapest, 1947. április hó 21-én.

Dr. Jelenffy Szilárd rendőr alezr. s. k.

A Szoc. Dem. Párt uj szerve, a Párttanács, f. hó 19-én és 20-án tartotta első ülését. E tanács hivatva van a megnövekedett mozgalom megerősitésére, helyes ut kijelölésére és a hozott határozatok megbirálására. E tanács a párt minden rétegét magában foglalja, igy az értelmiségi tagozat gyógyszerész csoportja is képviselve van és pedig két elvtárssal. Itt jegyezzük meg, hogy a Szoc. Dem. Pártnak a központi gyógyszerész csoportja minden d e 9—1-ig tartja szolgálatát a Palace III. em. külön helyiségében, a szakcsoport tagjai minden ügyes-bajos dolgukkal ide forduljanak — Telefon: 135—760 (mellék 56).

Gyógyszertári segédmunkások fizetése. Jogosak azok a panaszok, hogy ha a 380 forintos fizetést 390 forintra felemelik, alig jelent valamit. Igazuk van a segédmunkásoknak akkor is, mikor sérelmüket a megváltozott gyógyszerészi javadalmazásokhoz mérik. Mert azon vitatkozhatunk, hogy itt elsősorban a gyógyszerészi képesités rangsorbaállitásáról volt szó, — ezért ugrottak ki egyes korosztályok. De nem szabad megfeledkeznünk arról sem, hogy mi felelősek vagyunk egy velünk együtt dolgozó munkásréteg sorsáért is. Tagadhatatlan, hogy lemaradtak. Megkeressük és kiküszö-

böljük a hibát. Nem törhetünk ugy előre a magunk életének megjavitásáért, hogy ne gondoljunk közben az egész gyógyszertári, szakmai közösségre. Éppen ezért szakszervezetünk intéző bizottsága már megtette a szükséges intézkedéseket, hogy a gyógyszertári segédmunkások ügyét minél előbb és minél eredményesebben elintézze. (sz.)

Helyreigazitás. Lapunk II. évf. 6 számának 223. oldalán a 2-ik hasában Erényi gyógysz. kartársunk cikkére vonatkozó ismertetésben az Orvosi Hetilap helyett Orvosok Lapja értendő.

Tördelési hiba. Legutóbbi lapszámunkban a 212 oldalon, alapanyagok jutalcsok készitéséhez, **Földes Béla kunmadarasi kartársunk által beküldött készitési mód** és nem a rovatvezető válasza.

Szerkesztői üzenetek

Veterán: Ha pedig esetleg ön személyileg még mindig nem hinné el, hogy álarc nélkül áll előttünk, egész szomoru, elhordott, leszerepelt valóságában, megsughatjuk a nevét is. Bár, megvalljuk, ebben a lapban kellemetlen érzéssel irjuk le **dr. Vaságh Zoltánnak,** a nyilas formaruhás, furfangos, kabalás szerkesztőnek a nevét. Ön se nagyon törte magát, hogy a megyvenes diktatura bukása után gummibottal járt az ébredő években a mi cikkeinket leközölje. Ezzel örökre végeztünk veteránnal.

De mortuis nihil . . . Nincs igaza Szálasi sem él, — mégsem hallgatunk róla, ha erre a kifosztott, lerombolt országra nézünk. Nekünk is vannak megbecsülésre méltó nagyjaink. Ilyen Bonta **Jenő** is. Igenis beszéljünk róla, ha már terítékre került. A proletárdiktatura bukása után gummibottal járt az ébredő magyarok élcsapatával. Egyik ma is élő kartársunkat egy detektiv közreműködésével ő maga vitte a rendőrségre, ő maga cipelte a hóna alatt a vádoló ujságcikkeket is. A rendőrségen végignézte a „kihallgatást", aztán gunyos mosollyal távozott. Ment tovább, hogy megkeresse következő áldozatát. A sok hirhedt „vérbeli" fasiszta mellett végre „Bontáról", erről a fasisztáról is meg kellett emlékeznünk.

Igenis, az életében bűnös halottat is le szabad leplezünk. Különösen, ha életének vagyoni örököseit nem vonták felelősségre. Vajjon egy fasiszta ügyvéd felesége beállithatna felelős ügyvédet férje irodájába? Ugye nem? De Bonta Jenő felesége zavartalanul haszonélvezi fasiszta férje patikáját. Annyira zavartalanul, hogy még ma is pereskedni merészel Zachár Lászlóné kartársunk hathónapi fizetése miatt. Ismerjük ezenkivül Bontáné tanácsadóit, munkatársait is. Tudunk azok ártalmas szerepéről.

De mortuis nihil . . . De ha Bontáné azt akarja, hogy ne bántsuk a férjét, akkor legalább viselkedjék ugy, hogy fel ne lázitson bennünket ez az elképesztő igazságtalanság.

Mert mit szólna hozzá, ha egyszer csak azt kérdezné vallaki: miért nem vizsgálták felül Bonta Jenő viselt dolgait, mielőtt az özvegyét beültették haszonélvezőnek? A gyógyszertári jog az államé. Bontáné nyilván jobban ért egy rövidáru üzlethez, mint egy gyógyszertárhoz. Azt a gyógyszerészt pedig, ki jelenleg rövidáru üzletet kénytelen vezetni, szólitsuk vissza szakmai helyére. (sz.)

Dózsa György gyógyszertár. Tévesen értelmeztek multkori szerkesztői üzenetünket. Mi azt irtuk, hogy egy megrögzött névtelen levéliró a D. Gy.-gyógyszertártól a szerkesztők magánlakásáig ontja izléstelen tálmadásait. Nehéz volt ebből azt kiolvasni, hogy a D. Gy.-patika irt valakinek névtelen levelet.

ifj. P. I. Ha valami adódik, ugyis jelentkezünk. Eddig még semmi sem történt. Pesten teljesen lehetetlen. Te magad nézz körül vidéken és ha valamit felfedezel és jelented nekünk, minden erőnkkel és befolyásunkkal támogatunk. Nagyon jól tudjuk, hogy megérdemled.

Egyetemi hallgató: Sem ti, sem általában az ujrendszerüek, még gyógyszerész-gyakornoki idejük alatt sem lehetnek tagjai a szakszervezetnek. A szakszervezeti tagság u. i. állandó jellegü munkát igényel. Csak az ilyen munka fejlesztheti ki a dolgozókban a szociális közösségi érzést. Ez olyan alapot is teremt, melyre nyugodtan ráépithetjük a későbbi feltétlenül szükséges szociális átnevelést. Mert egyedül a munka megbecsülésén keresztül juthat el a munkás a szolidaritás nagyszerü gondolatához.

JÓ VÉTEL jeligére, Dunántuli falusi gyógyszertár kp. ellenében átadó. Leveleket a szerkesztőség továbbit.

Approbációs kurzus kezdődik május 5-én és junius 2-án a Budapesti Egyetemi Gyógyszerészügyi Intézetben (IX., Hőgyes Endre-u. 7.) Előzetes jelentkezés ugyanott.

Funk TEJOLTÓ

ismét kapható

Budapest, Thököly-ut 28 szám (gyógytár)

Vidéki bérletet vagy felelős vezetést keresek. **Fontos!** két személyre lakás. Cim a kiadóban.

Sürgősen bérbeadnám jóforgalmu dunántuli gyógyszertáramat. Értekezni lehet Budapest, I., Aladár-u. 18. III. 5., az esti órákban.

Pestkörnyéki, vagy nagyobb forgalmu vidéki patikát keresek — bérbe. Cim a kiadóban.

a gyógyszerész

Megjelenik havonta kétszer.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VII., Akácfa-u 45. I. 2.
Telefon: 422—140
Hivatalos órák: d. u. 4—6-ig.

Felelős szerkesztő: HARANGI SÁNDOR. Telefon: 344—311.
Felelős kiadó: SOMOGYI SÁNDOR. Telefon: 135—846.
Szerkesztik: MÁRKUS DEZSŐ. Telefon: 422—140. SZÉKELY JENŐ. Telefon: 162—856.
Laptulajdonos:
a M. M. Sz. Szakszervezet Gyógyszerész Szakosztálya.

Hoffmann József nyomdája. VII., Kazinczy-u. 5.

II. ÉVFOLYAM BUDAPEST, 1947. MÁJUS 16 9. SZÁM

a gyógyszerész

A MAGYAR MAGÁNALKALMAZOTTAK SZABAD SZAKSZERVEZETE
GYÓGYSZERÉSZ SZAKOSZTÁLYÁNAK HIVATALOS LAPJA

Ünnep után

— Székely Jenő riportja a harmadik szabad májusról —

A krónikás beszámol. Kissé talán történelmet is ir. Ha nem is az utókornak, legalább magunknak. Hogy követni tudjuk lépteinket. Leméréssük az utat. Az elsőtől a másodikig, a másodiktól a harmadikig, az elsőtől a harmadik szabad május megünnepléséig.

Mert széditő irammal jöttünk előre. A romokból hatalmas munkával életre vereked-tük magunkat. Ma már az egész világ tudja: ennek az országnak lázas ujjáépitését nem lehet megállitani. A munkáspártok hároméves terve mutatja az utat tovább. A hatodik szabad májusig.

A MENET

Csak most, ezen a harmadik szabad májusi seregszemlén láttuk: mennyire megnőtt a csapatunk. A szakszervezetekbe tömörült munkásság. Budapest dolgozói. Félmillió munkás menetelt a Hősök-tere felé. Zászlókkal, táblákkal, gyalog és kocsikon.

Az első élmény a munkásság végeláthatatlan tömege. (Ez a csodálatos májusi áradat. Mert ugy képzeljük: a világ futószalagján indultunk el mi is, hogy valahol Párisban, Moszkvában, Sanghaiban, vagy Budapesten valamennyien összetalálkozzunk. Igy mutatkozott meg együtt, egyetlen közös cél érdekében a világ munkássága. (Ezt a legyőzhetetlen májusi felvonulást rövidesen a filmhiradókban is megszemlélhetjük. Már most is futnak részletekben. De majd az egész világ munkássága ideérkezik. Az emelvények is megnőnek. Egyetlen monumentális emelvénnyé. Hogy a világ dolgozóinak minden vezetője elférjen rajta.)

Nő, egyre nő, a budapesti májusi munkássereg. Erő és öntudat. Hit a demokrácia szocialista épitése mellett. De bizonyosság is. Tanuságtétel. Hogy ez az ország véglegesen kikelt a romkból. Él és évről-évre gazdagodik. Ezért volt a harmadik szabad május minden ereje, nagyszerüsége mellett ennyire a n y a g s z e r ü. A' munkásság kivonult. Jelképesen nemcsak a termelés eszközeit hozták ki magukkal. Ennél sokkal többet. Magát a munkát.

A MI MENETÜNK

Már a kora reggeli órákban gyülekeznek a M. M. Sz. Sz. Gyógyszerész Szakosztályának tagjai és a gyógyszertárakban dolgozó munkástársaink. Alig száz ember indul el piros zászlóval, táblákkal: „Szociális jogreformot" „Osztatlan munkaidőt!" „Éljen a harmadik szabad május!"

Valljuk be: nem volt ott mindenki. De most ne kérdjük, ne keressük az okot, hogy miért maradtak távol. Inkább arra gondoljunk, hogy tavaly óta mekkorára szaporodott, kilométerekben is mennyire tulszárnyalt minden eddigit az idei felvonulás. És ahogyan épül, gazdagodik, terebélyesedik demokráciánk, ugy sorakoznak fel egyre többen zászlónk alatt és egymás kezéből kapkodják ki azokat a táblákat, amelyek ujab jogokat követelnek, és nem engedik eddig szerzett jogaik megnyirbálását. Jövőre többen leszünk. Jövőre mindnyájan ott leszünk.